

ԳԻՐՔ ԱՂՈԲԻՑ
ՈՐ ԿՈՉԻ

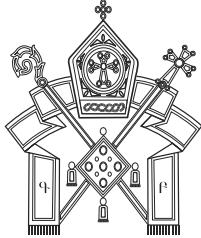
ՎԱՍԻ ԱՄԵՆԱՅՆ
ԱԶԳ ՊԱՏԱՀԱՐԱՅ
ՈՐՔ ԳԱՆ
Ի ՎԵՐԱՅ ՄԱՐԴՈՅ

Կ
Ի
Պ
Ի
Ւ
Ա
Ն
Ո
Ո

ለኢትዮጵያዊተሪ

፩

ՀՐԱՄԱՆԱԴ

Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. ԳԱՐԵԳԻՆԻ ԵՐԿՐՈՐԴԻ

ՍՐԲԱՁՆԱԳՈՅՆՆ ԵՒ ՎԵՆԱՓԱՌ
ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ԱՄԵՆԱՅՑ ՇԱՅՈՅ

ԻՐՔ ԱԴՈԹԻՅ
ՈՐ ԿՈՉԻ

ԻՊՈՒԱՆՈՍ

**ՎԱՄՆ ԱՄԵՆԱՅՑՆ ԱԶԳ ՊԱՏԱՇԱՐԱՅ
ՈՐՔ ԳԱՆ Ի ՎԵՐԱՅ ՄԱՐԴՈՅ**

Երկրորդ հրապարակություն

ՄԱՅՐ ԱԹՈՌ ՍՈՒՐԲ Էջմիածնի ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆ
Ս. Էջմիածն - 2015

ՀՏԴ 23/28
ԳՄԴ 86.37
Կ - 508

*Տպագրվում է եղաշխավորությամբ
Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնի
Դրաստարակչական Խորհրդի*

ԳԻՐՔ ԱՂՈԹԻՑ ՈՐ ԿՈՉԻ

Կ - 508 **ԿԻՊՐԻԱՆՈՒ** վասն ամննայն ազգ պատահարաց որք գան ի վերայ մարդոյ: Երկրորդ հրապարակություն.- Եջմիածին: Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածին, 2015.- 112 էջ:

Սույն Աղոթագիրը 1953 թ. Երուսաղեմում տպագրված «Կիպրիանոս» աղոթագրի Վերահրատարակությունն է:

ՀՏԴ 23/28
ԳՄԴ 86.37

ISBN 978-9939-59-070-7 © Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածին, 2015 թ.

ԵՐԿՈՒ ԽՈՍՔ

Հայերեն առաջին տպագիր գիրքը՝ Ուրբաթագիրքը, աղոթքների ժողովածու լինելով, բազմիցս վերահրատարակվել է տարբեր անուններով՝ «Գիրք աղօթից» (Կ. Պոլիս, 1799), «Ակն հոգեկան» (Ա. Եջմիածին, 1683), «Աղօթագիր» (Կ. Պոլիս, 1798) և այլն: Այս բոլոր աղոթագրքերի բովանդակությունը, չնչին տարբերությամբ, գրեթե նույնն է: Որոշ հայագետներ այդ աղոթագրքերին տվել են նաև «Կիպրիանոս» անունը, և վերջին ժամանակներում դրանք վերահրատարակվել են «Գիրք աղօթից որ կոչի ԿԻՊՐԻԱՆՈՒ վասն ամենայն ազգ պատահարաց, որք գան ի վերայ մարդոյ» կամ «Աղօթագիրը ԿԻՊՐԻԱՆՈՒ, որ կոչի նաև ՀԱԶԱՐ ԵՒ ՍԵԿ ԱՆՈՒՆ» վերնագրերով:

Այս աղոթագրքերի մեջ ընդգրկված են ս. Ներսես Շնորհալու «Հաւատով խոստովանիմ» աղոթքը, Յովիաննես Գառնեցու մի քանի աղոթքներ («Առ Սուրբն Աստուածածին», «Վասն ճանապարհի»), ավետարաններից բժշկության մի քանի դրվագ, Անտիոքի Եպիսկոպոս ս. Կիպրիանոսի* դարձի պատմությու-

* Սրբերի վկայաբանությունը հիշում է Երկու Կիպրիանոս, Երկուսն էլ ապրել են Գ. դարում. Կիպրիանոս Կարթագենացի վարդապետը նահատակվել է 255 թ., և Կիպրիանոս Անտիոքացին մոգությունից քրիստոնեության է դարձել

Ար, նույն Կիպրիանոսին վերագրված մի քանի պահպանիչ աղոթք (Ուրբաթագրքում «Աղօթք սրբոյն Կիպրիանոսի, զոր ասացեալ է վասն դիւաց եւ վասն կախարդաց, եւ աղանդաւց», «ընդդէմ բնաւին այսոց պղծոց եւ ընդդէմ համայնից պատահարաց չարաց, եւ մանաւանդ ընդդէմ հնարագործութեան դիւականաց»), Ս. Գրիգոր Նարեկացու մատյանի որոշ հատվածներ (Բան ԺԲ., ԻԸ., ԽԱ., ԶԴ., ԶԹ., Ղ., ՂԴ., ՂԵ.), գոհարանական որոշ աղոթքներ («Աղերս առ Ս. Առաքեալսն», «Գովեստ Ս. Խաչին», «Անուանք սուրբ նշանացն» և այլն): Այս է պատճառը, որ Աղոթքագիրքը կոչել են «Կիպրիանոս» անունով (կարևորելով ս. Կիպրիանոսի դարձի պատմությունը և նրա աղոթքները):

«Կիպրիանոսի» ներկա հրատարակությունը 1953 թ. Երուսաղենում տպագրված աղոթքագրքի վերահրատարակությունն է:

Նախատեսված է ընթերցողների լայն շրջանակի համար:

Յրատարակչական բաժին

և նահատակվել 285 թ., Դիոկղետիանոս կայսեր օրոք: Ս. Կիպրիանոս Անտիոքացի Եպիսկոպոսի վկայաբանությունը կա Յայոց Յայսմավուրբաներում. տես Յանաբարբառ Յայսմաւրբ, Ժ., Խոկտեմբեր 2, Ս. Էջմիածին, 2010՝ «Կիպրիանոս Եպիսկոպոսի և Յուստիան կոյսի վկայաբանութիւնը»:

ԱՂՕԹՔ ՊԻՏԱՆԻՔ

**ԻՒՐԱՔԱՆՉԻՒՐ ԱՆՁԻՆ
ՀԱՒԱՏԱՑԵԼՈՅ Ի ՔՐԻՍՏՈՍ
ԱՐԱՐԵԱԼ
Սրբոյն Ներսեսի Շնորհալոյ
Հայոց Կաթողիկոսի**

**Հաւատով խոստովանիմ և երկիրպաշ-
գանեմ քեզ, Հայր և Որդի և Սուրբ Հոգի,
անեղ և անմահ բնութիւն, արարիչ հրեշ-
տակաց և մարդկան և ամենայն եղելոց,
ողորմեա՝ քո արարածոց և ինձ՝ բազմա-
մեղիս:**

Հաւատով խոստովանիմ և երկիրպագանեմ քեզ, անբաժանելի լոյս, միասնական Սուլը երրորդութիւն և մի Աստուածութիւն, արարիչ լուսոյ և հալածիչ խաւարի, հալածեա՛ ի հոգւոյ իմմէ զխաւար մեղաց և անգիտութեան, և լուսաւորեա՛ զմիտս իմ ի ժամուս յայսմիկ աղօթել քեզ ի հաճոյս և ընդունել ի քէն զխնդրուածս իմ. և ողորմեա՛ քո արարածոց և ինձ՝ բազմամեղիս:

Հայր երկնաւոր Աստուած ճշմարիտ, որ առաքեցեր զՈրդիդ քո սիրելի ի խնդիր մոլորեալ ոչխարին, մեղայ յերկինս և առաջի քո, ընկա՛լ զիս որպէս զանառակ որդին և զգեցո՛ ինձ զպատմուճանն զառաջին, զոր մերկացայ մեղօք. և ողորմեա՛ քո արարածոց և ինձ՝ բազմամեղիս:

Որդի Աստուծոյ Աստուած ճշմարիտ, որ խոնարհեցար ի հայրական ծոցոյ և

առեր մարմին ի սրբոյ կուսէն Մարիամայ, վասն մերոյ փրկութեան խաչեցար, թաղեցար և յարեար ի մեռելոց և համբարձար փառօք առ Հայր, մեղայ յերկինս և առաջի քո, յիշեա՛ զիս որպէս զաւազակն, յորժամ գաս արքայութեամբդ քով. և ողորմեա՛ քո արարածոց և ինձ՝ բազմամեղիս:

Հոգի Աստուծոյ Աստուած ճշմարիտ, որ իջեր ի Յորդանան և ի Վերնատունն և լուսաւորեցեր զիս մկրտութեամբ սուրբ աւագանին, մեղայ յերկինս և առաջի քո, մաքրեա՛ զիս աստուածային հրով քով՝ որպէս հրեղին լեզուօք սուրբ զառաքեալսն. և ողորմեա՛ քո արարածոց և ինձ՝ բազմամեղիս:

Անեղ բնութիւն, մեղայ քեզ մտօք իմովք, հոգւով և մարմնով իմով, մի՛ յիշեր զմեղս իմ զառաջինս վասն անուանդ քում սրբոյ. և ողորմեա՛ քո արարածոց և ինձ՝ բազմամեղիս:

Տեսող ամենայնի, մեղայ քեզ խորհրդով, բանիւ և գործով, ջնջեա՛ զձեռագիր յանցանաց իմոց և գրեա՛ զանուն իմ ի դպրութեան կենաց. և ողորմեա՛ քո արարածոց և ինձ՝ բազմամեղիս:

Քննող գաղտնեաց, մեղայ քեզ կամայ և ակամայ, գիտութեամբ և անգիտութեամբ, թողութիւն շնորհեա՛ մեղաւորիս, զի ի ծննդենէ սուրբ աւազանին մինչև ցայսօր մեղուցեալ եմ առաջի Աստուածութեանդ քոյ զգայարանօք իմովք և ամենայն անդամօք մարմնոյս. և ողորմեա՛ քո արարածոց և ինձ՝ բազմամեղիս:

Ամենախնամ Տէր, դի՛ր պահապան աչաց իմոց զերկիւղ քո սուրբ՝ ոչ ևս հայիլ յայրատ, և ականջաց իմոց՝ ոչ ախորժել լսել զբանս չարութեան, և բերանոյ իմոյ՝ ոչ խօսել զստութիւն, և սրտի իմոյ՝ ոչ խորհել զչարութիւն, և ձեռաց իմոց՝

ոչ գործել զանիրաւութիւն, և ոտից իմոց՝ ոչ գնալ ի ճանապարհս անօրէնութեան, այլ ուղղեա՛ զշարժումն սոցալինել միշտ ըստ պատուիրանաց քոց յամենայնի. և ողորմեա՛ քո արարածոց և ինձ՝ բազմամեղիս:

Հուր կենդանի Քրիստոս, զհուր սիրոյ քոյ, զոր արկեր յերկիր, բորբոքեա՛ յանձն իմ, զի այրեսցէ զաղտ հոգւոյ իմոյ, և սրբեսցէ զխիղճ մտաց իմոց, և մաքրեսցէ զմեղս մարմնոյ իմոյ, և վառեսցէ զլոյս գիտութեան քոյ ի սրտի իմում. և ողորմեա՛ քո արարածոց և ինձ՝ բազմամեղիս:

Իմաստութիւն Հօր Յիսուս, տո՛ւր ինձ իմաստութիւն զբարիս խորհել և խօսել և գործել առաջի քո յամենայն ժամ. ի չար խորհրդոց, ի բանից և ի գործոց փրկեա՛ զիս. և ողորմեա՛ քո արարածոց և ինձ՝ բազմամեղիս:

Կամեցող բարեաց Տէր կամարար, մի՛
թողուր զիս ի կամս անձին իմոյ գնալ,
այլ առաջնորդեա՛ ինձ լինել միշտ ըստ
կամաց քոց բարեսիրաց. և ողորմեա՛ քո
արարածոց և ինձ՝ բազմամեղիս:

Արքա՛յ երկնաւոր, տուր ինձ զարքա-
յութիւն քո, զոր խոստացար սիրելեաց
քոց, և զօրացո՛ զսիրտ իմ ատել զմեղս,
և սիրել զքեզ միայն, և առնել զակմս քո.
և ողորմեա՛ քո արարածոց և ինձ՝ բազ-
մամեղիս:

Խնամող արարածոց, պահեա՛ նշա-
նաւ խաչի քո զհոգի և զմարմին իմ ի
պատրանաց մեղաց, ի փորձութեանց
դիւաց և ի մարդոց անիրաւաց, և յա-
մենայն վտանգից հոգւոյ և մարմնոյ. և
ողորմեա՛ քո արարածոց և ինձ՝ բազմա-
մեղիս:

Պահապան ամենայնի Քրիստոս, աջ
քո հովանի լիցի ի վերայ իմ ի տուէ և ի
գիշերի, ի նստել ի տան, ի գնալ ի ճանա-
պարհ, ի ննջել և ի յառնել, զի մի՛ երբէք
սասանեցայց. և ողորմեա՛ քո արարածոց
և ինձ՝ բազմամեղիս:

Վստուած իմ, որ բանաս զձեռս քո
և լնուս զամենայն արարածս ողորմու-
թեամբ քով, քեզ յանձն առնեմ զանձն
իմ. զու հոգա՛ և պատրաստեա՛ զպէտս
հոգւոյ և մարմնոյ իմոյ յայսմհետէ մին-
չե յաւիտեան. և ողորմեա՛ քո արարա-
ծոց և ինձ՝ բազմամեղիս:

Դարձուցիչ մոլորելոց, դարձո՛ զիս ի
չար սովորութեանց իմոց ի բարի սովո-
րութիւն և բևեռեա՛ ի հոգի իմ զսոսկալի
օր մահուն, և զերկիւղ գեհենոյն, և զսէր
արքայութեանն, զի զղջացայց ի մեղաց
և գործեցից զարդարութիւն. և ողորմեա՛
քո արարածոց և ինձ՝ բազմամեղիս:

Աղբիւր անմահութեան, աղբերացո՛ ի սրտէ իմմէ զարտասուս ապաշխարութեան որպէս պոռնկին, զի լուացից զմեղս անձին իմոյ յառաջ քան զելանելն իմ յաշխարհէս. և ողորմեա՛ քո արարածոց և ինձ՝ բազմամեղիս:

Պարգևիչ ողորմութեան, պարգևեա՛ ինձ ուղղափառ հաւատով և բարի գործով, և սուրբ մարմնոյ և արեան քոյ հաղորդութեամբ գալ առ քեզ. և ողորմեա՛ քո արարածոց և ինձ՝ բազմամեղիս:

Բարերար Տէր, հրեշտակի բարւոյ յանձն արասցես զիս քաղցրութեամբաւանդել զհոգի իմ և անխոռվ անցուցանել ընդ չարութիւն այսոցն, որք են ի ներքոյ երկնից. և ողորմեա՛ քո արարածոց և ինձ՝ բազմամեղիս:

Լոյս ճշմարիտ Քրիստոս, արժանաւորեա՛ զհոգի իմ ուրախութեամբ ուրախութեամբ տեսանել զլոյս փառաց քոց ի

կոչման աւուրն, և հանգչել յուսով բարեաց յօթեանս արդարոց՝ մինչև յօր մեծի գալստեան քոյ. և ողորմեա՛ քո արարածոց և ինձ՝ բազմամեղիս:

Դատաւոր արդար, յորժամ գաս փառօք Հօր դատել զկենդանիս և զմեռեալս, մի՛ մատներ ի դատաստան ընդ ծառայի քում, այլ փրկեա՛ զիս ի յաւիտենական հրոյն և լսելի արա՛ ինձ զերանաւէտ կոչումն արդարոց յերկնից արքայութիւնդ. և ողորմեա՛ քո արարածոց և ինձ՝ բազմամեղիս:

Ամենողորմ Տէր, ողորմեա՛ ամենայն հաւատացելոց ի քեզ, իմոց և օտարաց, ծանօթից և անծանօթից, կենդանեաց և մեռելոց. շնորհեա՛ և թշնամեաց իմոց և ատելեաց զթողութիւն, որ առ իս յանցանացն, և դարձո՛ զնոսա ի չարեացն, զոր ունին վասն իմ, զի ողորմութեանդ քում արժանի եղիցին. և ողորմեա՛ քո արարածոց և ինձ՝ բազմամեղիս:

Փառաւորեալ Տէր, ընկա՛լ զաղա-
չանս ծառայիս քոյ և կատարեա՛ի բա-
րի զիսնդրուածս իմ բարեխօսութեամբ
սրբուհւոյ Աստուածածնին և Յովհան-
նու Մկրտչին, և Ստեփանոսի Նախավ-
կային, և սրբոյն Գրիգորի մերոյ Լու-
սաւորչին, և սրբոց առաքելոց, մար-
գարէից, վարդապետաց, մարտիրոսաց,
Հայրապետաց, ճգնաւորաց, կուսանաց,
միանձանց և ամենայն սրբոց քոց երկ-
նաւորաց և երկրաւորաց: Եւ քեզ փառք
և երկրպագութիւն անբաժանելի Սուրբ
երրորդութեանդ յաւիտեանս յաւիտե-
նից ամէն:

ԱՂՋՄԱՆ ՊԱՇՊԱՇՆՈՒԹԵԱՆ

Անսկիզբն Աստուած, անեղ Աստուած,
անիմանալի Աստուած, անպարագրելի Աս-
տուած, անծին Աստուած, ամէնարքայ Աս-
տուած, ամէնարարիչ Աստուած, ամէնարփի
Աստուած, ամենագէտ Աստուած, ամէն-
արագ Աստուած, ամենադատ Աստուած,
ամենամեծ Աստուած, ամէնաղբիւր Աս-
տուած, ամէնարմատ Աստուած, ամէնարձակ
Աստուած, ամենաայց Աստուած, ամենա-
այցելու Աստուած, ամէնազդու Աստուած,
ամէնազդիչ Աստուած, ամէնասաց Աս-
տուած, ամէնարթուն Աստուած, ամենաբաւ
Աստուած, ամենաբարձրեալ Աստուած,
ամենաբերկրեալ Աստուած, ամենաբաւական
Աստուած, ամենաբարի Աստուած, ամենա-
բոյժ Աստուած, ամենաբուժիչ Աստուած,
ամենաբուզին Աստուած, ամենաբաշխ Աս-
տուած, ամենաբաշխող Աստուած, ամենա-

գով Աստուած, ամենագովելի Աստուած,
ամենագովեալ Աստուած, ամենագութ Աս-
տուած, ամենագթած Աստուած, ամենագտիչ
Աստուած, ամենագանձ Աստուած, ամենա-
գորով Աստուած, ամենայար Աստուած,
ամենադատաւոր Աստուած, ամենադաւա-
նեալ Աստուած, ամենադիր Աստուած,
ամենադարման Աստուած, ամենադարմանիչ
Աստուած, ամենաեզերիչ Աստուած, ամե-
նաերբ Աստուած, ամենազօր Աստուած,
ամենազօրեղ Աստուած, ամենազարդ Աս-
տուած, ամենազարդարող Աստուած, ամե-
նազարդարիչ Աստուած, ամենագեղ Աս-
տուած, ամենափրկիչ Աստուած, ամենաէն
Աստուած, ամենաէշակ Աստուած, ամենաեր-
կինք Աստուած, ամենասուրբ Աստուած,
ամէնողորմ Աստուած, ամենամեծ Աստուած,
ամենամաքուր Աստուած, ամենաընտրող
Աստուած, ամենաընդունակ Աստուած,
ամենաընդունող Աստուած, ամենաըզձումն
Աստուած, ամենաթագ Աստուած, ամենա-
թագաւոր Աստուած, ամենաժառանգ Աս-

տուած, ամենիշխան Աստուած, ամէնիշխող Աստուած, ամէնիմաստ Աստուած, ամենափրաւ Աստուած, ամենալոյս Աստուած, ամենալիր Աստուած, ամենալրումն Աստուած, ամենախնամ Աստուած, ամենախնամող Աստուած, ամենախօս Աստուած, ամենախրատ Աստուած, ամենախորին Աստուած, ամենախորհուրդ Աստուած, ամենածագումն Աստուած, ամենածաւալ Աստուած, ամենակալ Աստուած, ամենակիր Աստուած, ամենակրող Աստուած, ամենակայծ Աստուած, ամենակատար Աստուած, ամենակոչ Աստուած, ամենակիչտ Աստուած, ամենահաս Աստուած, ամենահասու Աստուած, ամենահաստ, ամենահաստատիչ Աստուած, ամենահածիր Աստուած, ամենահածեռն Աստուած, ամենահածեռնտու Աստուած, ամենաղեկավար Աստուած, ամենաղամբար Աստուած, ամենածարակ Աստուած, ամենածառագայթ Աստուած, ամենածաճմարիտ Աստուած, ամենամաքրիչ Աստուած, ամենամարդ Աստուած, ամենամարդիչ Աստուած, ամենամարզ

տուած, ամենայարոյց Աստուած, ամենայառաջ Աստուած, ամենուրեք Աստուած, ամենայորդոր Աստուած, ամենայորդորիչ Աստուած, ամենայոյս Աստուած, ամենաշարժ Աստուած, ամենաշունչ Աստուած, ամենաշահագ Աստուած, ամենաշահաւոր Աստուած, ամենաշչին Աստուած, ամենապուղղորդ Աստուած, ամենապուղիղ Աստուած, ամենապուժեղ Աստուած, ամէնուռող Աստուած, ամենապատիչ Աստուած, ամենապարզ Աստուած, ամենապարզիչ Աստուած, ամենապահ Աստուած, ամենապահող Աստուած, ամենապայտիւ Աստուած, ամենապարզե Աստուած, ամէնապատագուցիչ Աստուած, ամենապարբեիչ Աստուած, ամենապահման Աստուած, ամենասահմանիչ Աստուած, ամենասանձող Աստուած,

Աստուած, ամենասփիւռ Աստուած, ամենասուն Աստուած, ամենավարժիչ Աստուած, ամենավարիչ Աստուած, ամենամաքրիչ Աստուած, ամենավայելուչ Աստուած, ամենատէր Աստուած, ամենատիրող Աստուած, ամենատեղ Աստուած, ամենատու Աստուած, ամենատօն Աստուած, ամենատես Աստուած, ամենատեսուչ Աստուած, ամենապատիւ Աստուած, ամենաբուն Աստուած, ամենաբրդիչ Աստուած, ամենացօղ Աստուած, ամենացայտ Աստուած, ամենացայտող Աստուած, ամենացայդ Աստուած, ամենացնծութիւն Աստուած, ամենացանկ Աստուած, ամենացանկալի Աստուած, ամենափառք Աստուած, ամենափայլ Աստուած, ամենափայլող Աստուած, ամենափայլեալ Աստուած, ամենափայլիչ Աստուած, ամենափոյթ Աստուած, ամենափրկող Աստուած, ամենափրկիչ Աստուած, ամենաքառ Աստուած, ամենաքառակ Աստուած, ամենաքառողիչ

Աստուած, անճառ Աստուած, անճառարքայ Աստուած, անճառ արքայութիւն Աստուած, անճառաղբիւր Աստուած, անճառարարիչ Աստուած, անճառապենիազ* Աստուած, անճառարփի Աստուած, անճառահաւոր Աստուած, անճառախոր Աստուած, անճառաբարի Աստուած, անճառաբաց Աստուած, անճառաբուղի Աստուած, անճառագոր Աստուած, անճառագութ Աստուած, անճառագօր Աստուած, անճառիմաստ Աստուած, անճառալուր Աստուած, անճառածագ Աստուած, անճառողորմ Աստուած, անճառաչափ Աստուած, անճառաչափի Աստուած, անճառապատիւ Աստուած, անճառավեհ Աստուած, անճառափայլ Աստուած, անախտ Աստուած, անեղը Աստուած, անեղծ Աստուած, անըմբոնելի Աստուած, անժամանակ Աստուած, անլուելի Աստուած, անխարդախ Աստուած, անծայր

* Անճառապենիազ՝ անճառ և ապկենիազ (=անկարուր, անպակսա, աննվազ) բառերից կազմված (ծնյօ. հրատ.):

Աստուած, անետղ* **Աստուած, անհասանելի** **Աստուած, անդօղելի** **Աստուած, անմեկնելի** **Աստուած, անյիշաչար** **Աստուած, աննինջ** **Աստուած, անշարժ** **Աստուած, անոխակալ** **Աստուած, անպատմելի** **Աստուած, անկոխելի** **Աստուած, աննեղելի** **Աստուած, անօրինակ** **Աստուած:**

Բարի **Աստուած, բարեմիտ** **Աստուած, բարի բնութիւն** **Աստուած, բարեաց բարի** **Աստուած, բարեգութ** **Աստուած, բարեբաշխ Աստուած, բարեբարոյ** **Աստուած, բարեխորուրդ** **Աստուած, բարեաց պարգևող** **Աստուած, բարեսէր** **Աստուած:**

Գովեալ **Աստուած, գերիվերոյ** **Աստուած, գերազարդ** **Աստուած, գոհաբանեալ** **Աստուած, գերապանձ** **Աստուած, գեղեցիկ** **Աստուած, գերագոյն** **Աստուած, գոյացուցիչ** **Աստուած:**

* Անեփդ՝ ան+եփեղ (=փեղ), այսինքն՝ անսահմանափակ, անբովսնակնի (ծնթ. հրապ.):

Դատաւոր **Աստուած, դատաւորաց դէտ** **Աստուած, դիտապետ** **Աստուած, դասաւորիչ** **Աստուած, դաւանեալ** **Աստուած, դասուց վերնոց** **Աստուած, դեղ կենաց** **Աստուած, դաստիարակող** **Աստուած, դրախտ** **Աստուած:**

Երրորդութիւն **Աստուած, երկինք** **Աստուած, երկնաւորաց** **Աստուած, երկրաւորաց** **Աստուած:**

Զօրաւոր **Աստուած, զօրութիւն** **Աստուած, զօրեղ** **Աստուած, զուարթնոց** **Աստուած, զարդարող** **Աստուած, զարմանք** **Աստուած, զարմանալի** **Աստուած, զարհուրելի** **Աստուած, զարդագին** **Աստուած:**

Երրեակ և մի **Աստուած, էրանեալ** **Աստուած, էական** **Աստուած, էացուցիչ** **Աստուած, էութիւն** **Աստուած:**

**Թագաւորաց Աստուած, թագեալ
Աստուած, թողիչ մեղաց Աստուած, թո-
ղելոց յարութիւն Աստուած, թշնամեաց
սատակիչ Աստուած:**

**Ժառանգութիւն Աստուած, ժամա-
նակեալ Աստուած, ժամանող Աստուած,
ժամանակաց Աստուած:**

**Ի սկզբանէ Աստուած, ինքնակամ
Աստուած, ինքնագոյ Աստուած, ինքնա-
կալ Աստուած, ինքնատար Աստուած,
ինքնակարող Աստուած, ինքնիշխան
Աստուած, իշխող Աստուած, ի բարձունս
Աստուած, իմանալի Աստուած:**

**Լոյս Աստուած, լոյս անստուէր
Աստուած, լոյս թափանցիկ Աստուած,
լուսազգեստ Աստուած, լուսաւորիչ
Աստուած, լուսազարդ Աստուած, լու-
սատու Աստուած, լուսաճեմ Աստուած,**

**լսող Աստուած, լիութիւն Աստուած,
լցուցիչ Աստուած:**

**Խոր անքնին Աստուած, խաղա-
ղութիւն Աստուած, խնամող Աստուած,
խնամիչ Աստուած, խրատիչ Աստուած,
խանդաղատող Աստուած, խորհուրդ
Աստուած, խորհրդապետ Աստուած,
խնդրուած Աստուած, խորհրդագէտ
Աստուած, խնդրող Աստուած, խոնարհ
Աստուած:**

**Ճագումն Աստուած, ծնող Աստուած,
ծագող Աստուած, ծարաւելոց Աստուած,
ծանուցեալ Աստուած, ծանուցիչ Աս-
տուած, ծառայից տէր Աստուած, ծած-
կատես Աստուած, ծակագէտ Աստուած,
ծայր Աստուած:**

**Կենդանի Աստուած, կենդանարար
Աստուած, կենդանատու Աստուած,**

կենդանացուցիչ Աստուած, կերակրող
Աստուած, կամարար Աստուած, կեանք
Աստուած, կամեցող բարեաց Աստուած,
կատարեալ Աստուած, կառավարող
Աստուած, կուրաց լուսատու Աստուած:

Հայր Աստուած, Հօր Որդի Աստուած,
Հոգի Սուրբ Աստուած, հաւատ Աստուած,
համերց լեզուատու Աստուած, հոգ-
ւոց ազատիչ Աստուած, հրածորան
Աստուած, հրաւիրող Աստուած, հինա-
ւուրց Աստուած, հարուստ Աստուած,
հանուրց Աստուած, հաւատարիմ
Աստուած:

Ջայն Աստուած, ձայնող Աստուած,
ձեռնտու Աստուած, ձայնից լսող Աս-
տուած, ձիր Աստուած, ձիրաբաշխ Աս-
տուած:

Ղեկավար Աստուած, ղեկապետ Աս-
տուած, ղամպար Աստուած:

Ճշմարիտ Աստուած, ճշմարտութիւն
Աստուած, ճշմարտասէր Աստուած,
ճարտարապետ Աստուած, ճառագայթ
Աստուած, ճառագայթեալ Աստուած,
ճոխ Աստուած, ճաշակն Աստուած, ճար
Աստուած, ճանապարհ կենաց Աստուած,
ճանապարհ բարեաց Աստուած, ճառ
Աստուած, ճոռոմ Աստուած:

Մեծարեալ Աստուած, մեծապատիւ
Աստուած, մաքրիչ Աստուած, մաքրու-
թիւն Աստուած, մաքրող Աստուած, մա-
հու լուսատու Աստուած, մեղաւորաց
դարձ Աստուած:

Յայտնութիւն Աստուած, յաւիտեան
Աստուած, յաւիտենից Աստուած, յարու-
թիւն Աստուած, յուսացելոց Աստուած,
յուսադրող Աստուած, յարուցիչ
Աստուած, յառաջ Աստուած:

Նեղելոց յոյս Աստուած, նորահրաշ
Աստուած, նաւապետ բարի Աստուած:

Չնորհ Աստուած, չնորհատու Աստուած, շուրջ Աստուած, շուրջանակի Աստուած, չնորհող Աստուած, չնորհաբեր Աստուած, շաւիղ Աստուած:

Ողորմած Աստուած, ողորմութիւն Աստուած, ուղիղ Աստուած, ուղղորդ Աստուած, ուղղորդասէր Աստուած, ուղղորդապետ Աստուած, ուղղորդախօս Աստուած, ուղղորդաբան Աստուած:

Չարատեաց Աստուած, չարասաստ Աստուած, չարամերժ Աստուած, չարաբարձ Աստուած, չարահերձ Աստուած, չարայաղթ Աստուած:

Պահապան Աստուած, պահպանիչ Աստուած, պետ Աստուած, պետական Աստուած, պատուելի Աստուած, պարունակող Աստուած:

Ջահ Աստուած, ջահալոյս Աստուած, ջահապայծառ Աստուած, ջան Աստուած,

ջամբող Աստուած, ջերմեռանդութիւն Աստուած:

Ռահ Աստուած, ռահ լոյս Աստուած, ռատաբաշխ Աստուած, ռատափայլ Աստուած, ռետին քաղցր Աստուած, ռահավարժ Աստուած:

Սուրբ Աստուած, սրբութիւն Աստուած, սաբաւօթ Աստուած, սէր Աստուած, սիրելի Աստուած, սահմանադիր Աստուած, ստեղծող Աստուած, սրբոց Աստուած, սոսկալի Աստուած:

Վեհ Աստուած, վեհագոյն Աստուած, վեյելչութիւն Աստուած, վերակացու Աստուած, վարժիչ Աստուած:

Տէր Աստուած, տեսող Աստուած, տիւ Աստուած, տուիչ բարեաց Աստուած, տրտմեցելոց Աստուած:

**Պարուն Աստուած, բարունապետ
Աստուած, բախարար Աստուած:**

**Յնձութիւն Աստուած, յանկալի
Աստուած, յաւոց բժիշկ Աստուած, յօ-
ղահոս Աստուած:**

**Փառք Աստուած, փառաւորեալ
Աստուած, փառահեղ Աստուած,
փառաբանեալ Աստուած, փրկիչ
Աստուած, փրկող Աստուած, փարթամ
Աստուած, փարատիչ յաւոց Աստուած,
փառազօր Աստուած, փառք ի բարձունս
Աստուած:**

**Քահանայապետ Աստուած, քերով-
բէանիստ Աստուած, քաւիչ Աստուած,
քաւութիւն Աստուած, քաւարան
Աստուած, քարոզիչ Աստուած, քննող
Աստուած:**

**Օրէնք Աստուած, օրինադիր Աս-
տուած, օրհնիչ Աստուած, օրհնեալ
Աստուած, օրհնաբանեալ Աստուած:**

**Քո սուրբ և ահեղ անուանցդ զօրու-
թեամբ, Տէր Աստուած ամենակալ, եղի-
ցիս պահապան ծառայիս:**

Վհա զառն Ասպուծոյ՝
որ բառնայ զմեղս աշխարհի:

ԱՂՈԹՔ

Վասն կապանաց դիւաց և կախարդաց,
աղանդաւորաց և վասն դափասփանի
յաջողելոյ

Թօագաւոր հզօր, ապաւէն ծարաւելոց,
փրկիչ նեղելոց, որ վասն մեր խոնարհեցար ի հայրական ծոցոյ և առեր մարմին
ի սրբոյ կուսէն Մարիամայ վասն մերոյ փրկութեան, մատնեցար, ըմբռնեցար,
չարչարեցար, խաչեցար և թաղեցար և
յարեար ի մեռելոց, և համբարձար փառօք առ Հայր. զարթո՛ զգօրութիւն քո
և ե՛կ ի կեցուցանել զգինս արեան քո,
Տէ՛ր, և մի՛ տար գերել սատանայի զքո
փրկեալս, և մի՛ տար բնակութիւն չարին՝ զտաճար անուանդ քոյ սրբոյ. և մի՛
զլքեալս քեզ մարմին և անդամ թողուլ
ի կոխումն և ի կատականս չարին, այլ
գլխա՛ ի քո արարածս արարչական սիրով.

Տէ՛ր, ողորմեա՛ մեզ, զի ի խաչ քո պար-
ծելով պարծեցաք, և պահելով պահեսցէ
զմեզ յերկելի և աներևոյթ թշնամւոյն.
և լիցի պահապան ծառայիս Աստուծոյ.
ամէն:

Չար իշխանքն հալածին,
Որք ընդ ծառայս քո մարտնչին,
Երկելով նշան խաչին,
Աներևոյթք կործանեսցին:

ՍՈՒՐԲ ԱՒԵՏԱՐԱՆՆ ՈՐ ՀԱՏ ՄԱՏԹԷՈՍԻ

Եւ մինչդեռ անցանէր ընդ այն Յի-
սուս, զհետ եղեն նորա կոյրք երկու,
աղաղակէին և ասէին. Ողորմեա՛ց մեզ,
Որդի Դաւթի: Եւ իբրև եկն ի տուն, մա-
տեան առ նա կոյրքն, և ասէ ցնոսա Յի-
սուս. Հաւատա՞յք եթէ կարող եմ առնել
ձեզ զայդ. ասեն ցնա՝ «Այո, Տէ՛ր»: Յայն-
ժամ մերձեցաւ յաչս նոցա և ասէ. «Հստ
հաւատոց ձերոց եղիցի ձեզ»: Եւ բացան
աչք նոցա. և սաստեաց նոցա Յիսուս և
ասէ. «Զգոյշ կացէ՛ք, մի՛ ոք գիտասցէ»:
Եւ նոքա ելեալ համբաւեցին զնա ընդ
ամենայն երկիրն ընդ այն: Եւ յելանելն
նոցա արտաքս, ահա մատուցին առ նա
այր մի համր դիւահար: Եւ յելանելն
դիւին՝ խօսեցաւ համրն, և զարմացան

ժողովուրդքն և ասեն թէ և ոչ երբէք
երևեցաւ այսպիսի ինչ յիսրայէլի: Իսկ
փարիսեցիքն ասէին, թէ իշխանաւն դի-
ւաց հանէ դա զդես:

ՍՈՒՐԲ ԱԲԵՏԱՐԱՆՍ ՈՐ ՀՍՏ ՄԱՐԿՈՍԻ

Եւ ել լուր նորա ընդ ամենայն կողմն
գալիլիացւոց: Եւ վաղվաղակի ելեալ
ի ժողովրդենէն, եկն ի տուն Սիմոնի և
Անդրեայ, Յակոբու և Յովհաննու հան-
դերձ: Եւ զոքանչ Սիմոնի դնէր ջերմա-
ցեալ, վաղվաղակի ասեն ցնա վասն նո-
րա: Եւ մատուցեալ յարոյց զնա, կալեալ
զձեռանէ նորա. և եթող զնա տենդն և
պաշտէր զնոսա: Եւ իբրև երեկոյ եղե
ի մտանել արեգականն, բերէին առ նա
զամենայն հիւանդս և զդիւահարս. և
էր ամենայն քաղաքն ժողովեալ առ
դրունսն: Եւ բժշկեաց բազում հիւանդս

ի պէս պէս ախտից և դես բազում եհան,
և ոչ տայր խօսիլ դիւացն, զի գիտէին
զնա թէ Քրիստոսն է:

ՍՈՒՐԲ ԱԲԵՏԱՐԱՆՍ ՈՐ ՀՍՏ ՂՈՒԿԱԾՈՒ

Եւ եղե ընդ աւուրսն ընդ այնոսիկ ել
ի լեառն կալ յաղօթս, և հանէր զդիշերն
ի գլուխ յաղօթսն Աստուծոյ: Եւ իբրև
այդ եղե, կոչեաց զաշակերտսն իւր և
ընտրեաց ի նոցանէ երկոտասանս, զորս
և առաքեալս անուանեաց: ԶՍիմոն, զոր
և Պետրոս անուանեաց, և զԱնդրէաս
զեղբայր նորին և զՅակոբոս և զՅովհան-
նէս, և զՓիլիպպոս և զԲարդուղիմէոս:
Եւ Մատթէոս և զԹովմաս, և զՅակոբոս
Ալֆեայ. և զՍիմոն զկոչեցեալն նախան-
ձայոյզ և զՅուղայ Յակովբայ, և զՅու-
դայ իսկարիովտացի, որ եղե իսկ մատ-
նիչ: Եւ իջեալ նոքօք հանդերձ ի տեղի

մի տափարակ, և ժողով աշակերտացն նորա և բազմութիւն յոյժ ժողովրդեանն, յամենայն Հրէաստանէ և յերուսաղեմէ, և յայնմ կողմանէ, և ի ծովեզերէն Տիւրոսի և Սիւդովնի, որք եկին լսել ի նմանէ, և բժշկիլ ի հիւանդութենէ իւրեանց. և նեղեալքն յայսոց պղծոց բժշկէին: Եւ ամենայն ժողովուրդն խնդրէր մերձենալ ի նա, զի զօրութիւն բազում ելանէր ի նմանէ և բժշկէր զամենեսին:

ՍՈՒՐԲ ԱՒԵՏԱՐԱՆՍ ՈՐ ԸՍՏ ՅՈՎՆԱՆՈՒ

Յետ այսորիկ տօն էր Հրէից, և ել Յիսուս յերուսաղէմ: Եւ էր յերուսաղէմ ի Պրոպատիկէ աւազանին, որ կոչէր եբրայեցերէն Բեղհեղդա, հինգ սրահ: Յորս անկեալ դնէր բազմութիւն յոյժ հիւանդաց, կուրաց, կաղաց, գոսացելոց, որք ակն ունէին ջրոցն յուզելոյ: Եւ Հրեշտակ Տեառն իջանէր ըստ ժամանակի

յաւազանն և յուզէր զջուրսն, և որ նախ ի շարժումն ջուրցն իջանէր յաւազանն՝ բժշկէր, ոչ ունելով նշան հիւանդութեան: Եւ անդ էր այր մի, որոյ երեսուն և ութ ամ էր ի հիւանդութեան իւրում:

Զնա իրբե ետես Յիսուս զի անկեալ դնէր, և գիտաց զի բազում ժամանակք են այնուհետեւ, ասէ ցնոսա. Կամի՞ս ողջ լինիլ: Պատասխանի ետ նմա հիւանդն. Տէր, ոչ զոք ունիմ, թէ յորժամ ջուրքն յուզիցին, արկցէ զիս յաւազանն. և մինչ ես դանդաղիմ, այլ ոք քան զիս յառաջագոյն իջանէ: Ասէ ցնա Յիսուս. «Արի՛, ա՛ռ զմահիճս քո և գնա»՛: Եւ ողջացաւ այրն և յարեաւ, էառ զմահիճս իւր և շրջէր. և էր շաբաթ յաւուրն այնմիկ:

Հայր, թո՞ղ դոցա, զի ոչ զիտեն զինչ
գործեն:

ԴԱՐՁ ԿԻՊՐԻԱՆՈՍԻ ԴԱՅՐԱՊԵՏԻՆ

Ես կիպրիանոս ծառայ Աստուծոյ,
յԱնտիռք քաղաքէ, ազգաւ Հելլենացի,
առն հեթանոսի որդի. անուն հօր իմոյ
եղեսիա, և մօր իմոյ, Կղօդիա ծնօղք իմ
նուիրեցին զիս յուսումն դից՝ լինել
պաշտօնեայ կռոց, և ետուն զիս յու-
սումն գիտութեան, և զամենայն ուսայ
զկախարդական գիրս առաւել քան զՄի-
մոն և զՆաքովը, և եղէ հասու ամենայն
հնարագիտութեանց. բազում անգամ
ելանէի յօդս և կախարդութեամբ գնա-
յի ի վերայ ծովու. և էին ի հրամանս
իմ ամենայն գունդք դիւաց. և զոր ինչ
խորհէի՝ առ ժամայն կատարէր: Ելանէի
յապարանսն և առնէի զշաւիղն արեգա-
կանն և զլուսնին յերեսս իմ, և յերեսք իմ

փայլէին իբրև զարեգակն, ես կատարէի
զկամս դիւաց մեծաւ ուրախութեամբ,
և էի մոլորեալ ի գործ չարութեան և
ոչ ճանաչէի զԱստուած, և զամենե-
սեան գայթակղեցուցանէի յաղագս չար
արուեստին իմոյ, զոմանս աչացաւ առ-
նէի, զոմանս գլխացաւ, զոմանս քա-
մուտ, զոմանս ջերմնոտ, զոմանս հիւանդ,
զոմանս յազգաց վարէի, զոմանց զգոյն
յերեսաց շրջէի, զոմանց միտս մոլորա-
ցուցանէի, զոմանս ատելիս առնէի իւ-
րեանց ազգին, զայր ի զկին արկանէի
ընդ միմեանս, և տայի նոցա ատել զմի-
մեանս, և զայլ բազում չարիս դիւա-
կանս առնէի ի վերայ երկրի: Եւ այնչափ
հմուտ եղէ դիւացն, զի ոչ մնաց գործ և
ոչ խորհուրդ, զոր ոչ գիտացի, գիտացի
և բազմութիւն դիւաց, զի որպէս ջուր որ
ելանէ յաղբերաց՝ այնպէս ելանեն դեք
և պատրեն և խաթեն զորդիս մարդկան,
զոր Տէր Աստուած հեռացուցէ ի ծառա-
յէս Աստուծոյ:

Եւ կապէի կախարդութեամբ իմով
զերկինս, որ ոչ տայր զանձրև. զեր-
կիր, որ ոչ բուսուցանէր զսերմանիս
իւր. զարեգակն և զլուսին և զաստեղս
հաստատութեան. զծառս, որ ոչ տա-
յին զպտուղս. զծովս, որ ոչ տայր զա-
լիս իւր. զձկունս, որ ոչ լողային զծովս.
զգետս, որ ոչ գնային. զաղբիւրս, որ
ոչ բղխէին. զթոչունս, որ ոչ վերանա-
յին յօդս. զանասունս, որ ոչ յղանային,
զյղիս, որ ոչ ծնանէին. զկանայս, որ ոչ
յղանային. զզեռունս, որ ոչ զեռային.
զվաստակաւորս, որ ոչ վաստակէին.
զվաճառականս, որ ոչ վաճառէին. զօդն,
որ ոչ թնդայր. և կապէի զերկինս օդօքն
և զերկիր ամենայն զեռնօք, որ ոչ անցա-
նէին ըստ հրամանս իմ. Հազար հարիւր
եօթանասուն երկու աղանդք կանանց և
կախարդաց, և արանց աղանդաւորաց:
Արձակ երիտասարդ մի, որոյ էր անուն
Ազգաւդիոս, ցանկացաւ զեղեցիկ կու-
սի միում, որոյ անունն էր Յուստիանէ,

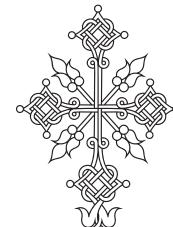
առնուլ գնա ի կնութիւն և ոչ կարէր, և առաքեաց բազում պատուական ինչս, ուկի և արծաթ և գեղեցիկ հանդերձս, և կոյսն ոչ հաւանեցաւ և դարձոյց անարդանօք. և առեալ երիտասարդն զամենայն ինչս գնաց առ Կիպրիանոս, և նա ասէ. «Ես դարձուցանեմ գնա ի կամսքո»: Եւ առաքեաց զմի ի դիւացն առ Յուստիանէ, և նա սուրբ աղօթիւքն հալածեաց զնա. և ապա առաքեաց զդեն պոռնկութեան, և եղեալ դիւրին ի կերպարանս կնոջ պառաւի, և գնացեալ ի դուռն սուրբ կուսին ի գիշերի և ասէ. «Ո՞վ դուստր իմ, զայս գիշեր ընդ քեզ կացից յաղօթս, և մտեալ դեն առ կոյսն և կային յաղօթս զողջոյն գիշերն միաբան». և ապա ասէ սատանայ. «Ո՞վ դուստր, ի կուսութենէ ո՞վ իցէ վարձս ընկալեալ: Եւ եթէ չէր ամուսնացեալ, ուստի՝ էին նախահարք, մարդարէք, առաքեալք, հայրապետք. ե՛կ երթիցուք առ մեծն Կիպրիանոս և ամուսնացիր»,

Եւ ապա իմացեալ կուսին եթէ դիւական էր բանն, եհան զնշան խաչին ի վերայ մարմնոյ իւլոյ. և կնքեաց զանձն, և դեն հալածեցաւ և աներեոյթ եղեւ ահիւ և դողութեամբ, և գնաց առ Կիպրիանոս: Եւ Կիպրիանոս ասէ ցդեն. «Զի՞նչ իցէ զի երկիւղիւ դողաս և սասանիս». Ասէ դեն. «Տեսի զնշան Խաչին և երկիւղիւ դողամ և սասանիմ»: Ասէ Կիպրիանոս. «Զի՞նչ իցէ նշան Խաչին, որ զարհուրեցուցանէ զքեզ»: Ասէ դեն ցԿիպրիանոս. «Երդուիր, զի ոչ ուրանաս մեզ, և ես ասեմ քեզ զամենայն խորհուրդս մեր և զնշան Խաչին»: Եւ երդուաւ Կիպրիանոս ի սուտ և ի սնոտի պաշտամունս նոցա՝ եթէ ոչ ուրանամ զձեզ: Եւ սկսաւ դեն պատմել մի ըստ միոջէ զամենայն և ասէ. «Աստուած զմարդ արար ի հողոյ, զԱդամ, և ասէ. “Եկայք հրեշտակը և հրեշտակապետք, երկի՛ր պատէք ձեռակերտին իմում Ադամայ”. Այլ դասք դիւաց հպարտացան և ոչ խոնարհե-

ցան երկիրպագանել Աղամայ: Բարկացաւ Աստուածութիւնն և զերկինս պատառեաց և դիւաց գունդս ի վայր ելից, զանթիւ զօրս մեր. և շինեցաք ապարանս և դժոխք անուանեցաք*, և զհոգիս արդարոց և մեղաւորաց մինչև ցՅովհաննէս Մկրտիչ, զամենայն ըմբռնեցաք և ի դժոխս ածաք: Յետոյ առաքեաց Աստուած զՈրդին իւր Միածին, որ եկն և ծնաւ ի սուրբ կուսէն Մարիամայ Աստուածածնէն. զմեռեալս յարոյց, զբորոտս սրբեաց, զկաղս գնացոյց, զկոյրս լուսաւորեաց և զայլ բազում սքանչելիս արար. մատնեցաւ ի Յուղայէ և խաչեցաւ ի Հրէից և թաղեցաւ և յարեաւ ի մեռելոց և Խաչիւն իւրով լուսաւորէ զամենայն արարածս: Հաւատացեալքն ուրախ լինին և ուրացողք կոծեսցին»:

* Դեի ներկայացրած թյուր փեսակներն է. (Ծնթ. հրատ.):

Այս է նշան Խաչին, զոր տեսանեմք և զարհուրիմք և սոսկամք: Եւ ապա Կիպրիանոս ի միտս իւր եկեալ ասէ. «Եթէ նշան Խաչին այդչափ զօրութիւն ունիցի, ապա Խաչեալն որչա՞փ ևս առաւել»:

Ես հաւատամ ի Քրիստոս, և ի զօրութիւն Խաչին, և յԱստուած Հայր ամենակալ, զի նա միայն է ճշմարիտ Աստուած, և կուռքն դեք են և սատանայ: Եւ ապա այրեաց զամենայն գիրս կախարդութեան իւրոյ, գնաց առ եպիսկոպոսն քաղաքին, և մկրտեցաւ և ձեռնադրեցաւ քահանայ, և զկնի աւուրց՝ եպիսկոպոս, և զաղօթս արար և ասէ. «Տէր Աստուած իմ, սիրեցի զքեզ և ծանեայ ի ձեռն սուրբ Հայրապետին Մատթէոսի և Յուստիանեայ

կուսին զգօրութիւն Խաչի քոյ. ողորմած Աստուած, ողորմեա՛ց ինձ որպէս աւազակին, քաւեա՛զիս որպէ՛ս զԶաքէոսն, արդարացո՛զիս որպէ՛ս զմաքսաւորն, Հա՛ն զիս ի գբոյ մեղաց՝ որպէս Երեմիա և զ Դանիէլ ի գբոյ բանտէն, շիջո՛յինէն զբոնութիւն թշնամւոյն՝ որպէս զհուր Երից մանկանց ի Բաբելովնի հողմաբեր ցողովն օրհնութեան»:

Եւ զոր յառաջն կապէի չար և դիւական աղանդօք, այժմ արձակեալ եմ զամենայն կապեալսն Հրամանաւն Աստուծոյ. կացցեն Երկինք և Երկիր ի հաստատութեան իւրեանց, հող զբոյս դալար բուսուսցէ, ծառք զպտուղս իւրեանց տացեն, և ամենայն կապեալքն արձակումն առցեն յանուն ամենասուրբ Երրորդութեանն Աստուծոյ:

Երդմնեցուցանեմ զքեզ, սատանայ, անուամբն Աստուծոյ Յիսուսի Քրիստոսի Տեառն մերոյ, և ի հազար և մի անունն Աստուծոյ, որ զԱդամն և զԵւայ բարկա-

ցոյց, և զինն դասս Հրեշտակաց, որ ելանեն և իջանեն յԱղրիոպոլիս քաղաք, և յանուն սերովբէից, որ կան ի սպասաւորութիւն Որդւոյն Աստուծոյ, և սքողելով ծածկեն զերեսս իւրեանց և երգեն՝ Սուրբ, Սուրբ, Սուրբ, Տէր զօրութեանց, լի են Երկինք և Երկիր փառօք քո:

Երդմնեցուցանեմ զձեզ, դեք չարք և որդիք սատանայի, որ էք օգնական ամենայն կախարդաց և չարագործաց. Երդմնեցուցանեմ զձեզ դեք ի գեղեցկութիւն Ադամայ, ի վայելչութիւն դրախտին, ի խոնարհութիւն ամենայն սրբոց, և ի սէր ամենայն մարտիրոսաց, ի պատարագն Աբելի ի կոչել զանուն տեառն Ենովսայ, յարդարութիւն Նոյի, ի քահանայութիւն Մելքիսեդեկի, ի հաւատս և ի հիւրընկալութիւն Աբրահամու, ի կապանսն իսահակայ, ի պատրանս Յակովբայ, ի գեղեցկութիւն Յովսեփայ, ի համբարձում Եղիայի, ի հնազանդութիւն Եղիսէի, ի տախտակն Մովսիսի, ի պատմուճանն

Ահարովնի, որ զարդարեալն էր երկոտասան ակամբք, որ օրինակ էին երկոտասան առաքելոցն Քրիստոսի. ի քնարն և ի Սաղմոսն Դաւթի, ի մատանին Սողոմոնի, ի գաւազանն Մովսիսի, և յաղօթսն Ահարովնի, յաւետիսն Գաբրիէլի, զոր ետ սուրբ կուսին Սարիամու. ի ծնունդն և ի մկրտութիւն Յիսուսի Քրիստոսի, որ մկրտեցաւ ի Յորդանան ի Յովհաննէ, և ի սուրբ Հրամանսն, որ Հրամայեցին անդամալուծին, թէ՝ Արի՛, ա՛ռ զմահիճսքո, և ի թուքն, որ երաց զաչս կուրին, և ի գալուստն յաւանակաւ յԵրուսաղէմ, ի յարութիւնն Ղազարու, ի մատնումն և ի խաչելութիւն Քրիստոսի, ի գեղարդն և ի բեեռն Քրիստոսի, ի փշեղէն պսակն և ի հեղումն արեան Որդւոյն Աստուծոյ, որ հեղաւ ի վերայ սրբոյ Խաչին:

Երդմնեցուցանեմ և կապեմ և հալածեմ զձեզ, դևք չարք, յարութեամբն Քրիստոսի, և ի գալուստն Հոգւոյն Սրբոյ, և այլակերպութեամբն Քրիստո-

սի, որ այլակերպեցաւ ի Թափոր լերին. ոչ ունիք իշխանութիւն դևք և աղանդք և կախարդութիւնք արանց և կանանց մերձեցեալ ի ծառայս Աստուծոյ:

Երդմնեցուցանեմ զձեզ ի բանն անսպառ, ի լոյսն անճառ, ի թագն անպատում, որ Հրեշտակացն զարհուրելի, ի թագաւորն սոսկալի, ի մատանին Սողոմովնի, ի կապանսն պղնձիս, ի տախտակն Մովսիսի՝ գրեալ մատամբն Աստուծոյ, յաղօթսն Ահարովնի, ի պատմուճանն ցանկալի, ի սուրբն Սինա, ի քառասնօրեայ պահս Մովսիսի՝ ի սուրբ արիւն մանկանցն Բեթղեհէմի, յարդարութիւն Նոյի, ի հաւատս Ղովտայ, ի կարգն Մելքիսեդեկի, յաւետիսն Գաբրիէլի, յաթոռն չորեքկուսի, որոյ մի կողմն մարդոյ էր նման իմաստնոյ և բանաւորի, մին ի կերպարանս էր առիւծու, որոյ տեսիլն հուր կիզելի, մին ահեղ և սքանչելի և զտեսիլ հրեղէն եղին ունէր, միւսն ունէր զթե արծւոյ ահաւոր

տեսլեամբ քան զամենայն և զարմանալի, որոյ վերայ նստեալ բազմէր Տէրն և Աստուած ամենայնի. ուր այս անուանք սուրբք յիշեսցին, գիրք և հրամանք պատահին, չարն ի բաց միշտ հալածի, կապանք և յուռութք լուծանին ի ծառայից Աստուծոյ. ամէն:

Յոյց մեղ, Տէր, զողորմութիւնս քոյ և զփրկութիւնս քո տո՛ւր մեղ:

Որպէս զի մեծ են զործք քո, Տէր, և յոյժ խոր են խորհուրդք քո:

ԱԴՕԹՔ

Երանելոյն Յովիաննու Գառնեցոյ
ասացեալ առ սուրբ Ասպուածածինն

Աստուածածին մայր Քրիստոսի և ծնող միածնի Հօր, բարձող անիծից և պարծանք ազգի մարդկան: Յերկնային զօրացն երանեալ և ի հողեղինացս օրհնաբանեալ, միջնորդ Աստուծոյ և մարդկան, հաշտարար ընդ արարածս, թագ և պսակ կուսից և համարձակ բարեխօս վասն ազգի մեղաւորաց: Մեղուցեալս ամենայնի անկանիմ առաջի քո և աղաչեմ զքեզ իբրև զնոյն ինքն զմարմնացեալն ի քէն, բարեխօսեա՝ վասն իմ առ Բանն Աստուած, զոր ծնար մարմնով, զոր կերակրեցեր զկերակրիչն ամենայն կենդանեաց:

Աղաչեա՛ վասն մեր զանդրանիկդ քո:
Կացո՛ կանգուն առաջի նորա ցուցմամբ
սուրբ ստեանցդ: Կացո՛ առաջի նո-
րա միջնորդ և բարեխօս զմանկութիւն
իւր՝ կաթամբ սնանիլն որպէս մանուկ,
զուսովդ բառնիլն, զգրկօք գգուիլն,
շրթամբք համբուրիլն, զողջագուրիլն
որպէս տղայ, զերթ և զեկն քո ընդ նմա,
յեգիպտոս և ի Նազարէթ և յամենայն
տեղիս, զտրտմութեամբ տագնապիլն
քո վասն նորա ի ժամ չարչարանացն,
զյանձնարարութիւն քո առ Յովհաննէս,
յորժամ հեղուսեալ կայր վշտօք ի վե-
րայ Խաչին, զդառն արտասուսն քո, զոր
վտակօրէն հեղուիր, յորժամ տեսանիր
զնա վտանգեալ ի վերայ խաչին, վասն
որոյ մատնատատան տառապէիր կսկծա-
կոծ վասն չարչարանացն, վասն սաստիկ
ծարաւմանն, վասն ճաշակման լեղւոյն՝
քացախին, վասն տեսանելւոյն զքրտնա-
տեսակ արեան իջումն, վասն իջուցանե-
լոյն ի Խաչէն արիւնազանգ մարմնովն,

վասն դիազարդեալ դնելոյն ի սուրբ
գերեզմանն:

Աղաչեմ զքեզ, մայր լուսոյ, հայցեա՛
զթողութիւն մեղաւորիս: Դի՛ր աղերս
առաջի նորա զամենակիրս չարչարանաց
իւրոց, զոր վասն իմ կրեաց բարերարն և
մարդասէրն: Յիշեցո՛, սուրբ կոյս, զայս-
քան չարչարանացն, զի թերևս ողորմես-
ցի և ներեսցէ բազմամեղիս և ջնջեսցէ
զձեռագիր իմոց յանցանաց: Եւ իւր ան-
մեղ մասամբն և սուրբ արեամբն դրոշ-
մեսցէ զգրեալս ի դպրութիւն կենացն
անվախճանից ընդ ամենայն սուրբս իւր:

Եւ քեզ երկրպագութիւն ի մեղուցեալ
ոգւոյս, ամենասուրբ կոյս, բարեխօս լե՛ր
ծառայիս Աստուծոյ. ամէն:

ԱՂՈԹՔ

Երանելոյն Յովիաննու Գառնեցւոյ
Վասն ճանապարհի

Առաջնորդ կենաց, ճանապարհ ճշմարտութեան Տէր մեր Յիսուս Քրիստոս: Որ առաջնորդեցեր Յովսեփայ յԵղիպտոս, և Իսրայելացւոց ընդ ծովն Կարմիր, և Մովսիսի ի լեառն Սինէական, և ժողովրդեանն յԵրկիր պարզեացն, և Կղէովպասանցն ճանապարհակից եղեր յԷմմաւուս:

Աղաչեմ զքեզ, Տէր, առաջնորդեա՛ ինձ և եղբարց իմոց գնալ խաղաղութեամբ զառաջիկայ ընթացս, փրկեա՛ յԵրելի և յաներեսոյթ թշնամւոյն, և բարի առաջնորդեա՛ ի դէմ եղեալ ի տեղին, զի դու ես ճանապարհ և ճշմարտութիւն և կեանք մեր և քեզ փառք և երկրպագութիւն այժմ և միշտ և յաւիտեանս յաւիտենից:

ԱՂԵՐՄ

ՎԱՍՆ ԶԱՒԱԿ ԾՆԱՆԵԼՈՅ

Վատուած բոլորից, անճառ մեծութիւն, հզօր զօրութիւն, ամենակարող բարերարութիւն: Առ քեզ հայի ամենայն ակն տեսողի: Նայեաց ի պաղատանս հառաչման ձայնի քոյոց ծառայից և աղախնեայց, որպէս Աննայի լուար Հեծութեան, և ետուր նմա զմեծն Սամուէլ, և Յովակիմայ և Աննայի զամենաօրհնեալն Մարիամ, և Զաքարիայի և եղիսաբեթի պարգևեցեր զաւակ զսուրբ Կարապետն և զՄկրտիչն Յովհաննէս: Նոյն ողորմութեամբդ քո պարգևեա՛ և տո՛ւր սոցա զաւակ բարի ծառայիս Աստուծոյ. ամէն:

Զայնն բարբառոյ յանապատի,
Ա. Յովհաննէս դու ամլորդի,
Անմեղ գառինն անապատի,
Վկայ եղեր դու կրկնակի:

Բարեխօսութեամբ սրբոց մարգա-
րէիցս Մովսիսի և Ահարովնի, Նաթանայ
և Սամուէլի, Դաւթի, Ամովսայ, Միքիա-
սայ, Աբդիասայ, Յովնանու, Նաւում
ընդ Ամբակումայ, Սոփոնիայ և Անդէի,
Մաղաքիա ընդ Դանիէլի, Զաքարիա
ընդ Եղեկիէլի, և ամենայն սրբոց դասու.
պահապան լիցին ծառայիս Աստուծոյ.
ամէն:

ԱՊԵՐՍ ԱՌ Ս. ՍՏԵՓԱՆՈՍ ՆՅԻԱՎԿԱՅՆ

Ի քէն հայցեմք արտասուագին,
Նախավկայ Տեառն արարչին,
Ս. Ստեփանոս բացող երկնին,
Տեսող զՅիսուս յաջմէ ծնողին,
Լե՛ր բարեխօս արեամբ քոյին
Տալ մեզ հանգիստ ի յանկողնին,
Արթուն լինիլ յառաւօտուն,
Բարեբանեալ զլոյսն անքնին:

ԱԴՈԹՔ
ԶՕՐԱՒՈՐ ԱՌԵՐԿՆԱՅԻՆ ԶՕՐՍ

Անեղ անմահ Արարչին սպասաւորք
անմարմինք՝ վերին զօրացն դասապե-
տութիւնք: Աթոռք, Քերովբէք և Մե-
րովբէք, Տէրութիւնք, Զօրութիւնք և
իշխանութիւնք, Պետութիւնք, Հրեշ-
տակապետք և Հրեշտակք, Միքայէլ և
Գաբրիէլ, Պետք վերնական զօրացն դա-
սուց, որք անլոելի ձայնիւ փառաբանու-
թիւն մատուցանէք ամենասուրբ Երրոր-
դութեանն, և Երեքսրբեան ձայնիւ եղա-
նակէք զերգս՝ ասելով. «Ողորմեա՛, դո՛ւ
ստեղծեր մի՛ կորուսաներ, զգործս ձե-
ռաց քոց մի՛ անտես առներ». օդնական
և պահապան լերո՛ւք ծառայիս Աստու-
ծոյ. ամէն:

ԱԴՈԹՔ
ԱՌԵՐԿՆԱՅԻՆ ԶՕՐՍ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

Բարեխօսութեամբ սուրբ զօրավա-
րացն, սրբոյն Մարգսի զօրավարին և
որդւոյ նորա Մարտիրոսին, և սրբոյն
Թէոդորոսի զօրավարին, Գէորգայ
զօրավարին և Մերկերիոսի զինաւորին.
Անդրէի զօրավարին, և չորից զինուո-
րացն՝ Բասոսի, Եւսեբի, Եւտիքի և
Բասիլիդեայ, սրբոյն Մինասայ, Երմո-
գինեայ և Գրաբոսի, և սրբոց Ատովմեանց,
Ուկեանց, և Սուքիասանց, Խարիթեանց և
այլ ամենայն սրբոց բարեխօսութեամբն
պահեա՛ զծառայս քո. ամէն:

ԱԴՈԹՔ
ՎԱՍՆ ԱԿԱՆ ՉԱՐԻ
ԵՒ ԼԵԶՈՒԻ ՉԱՐԻ

Տէր Աստուած մարդասէր, մարդասիրի Հօր Որդի, զու ես պահապան և օգնական յուսացելոցս ի քեզ ողորմութեամբ քո ի ծառայս, և պահեա՛ անփորձ ի չարէ և անսայթաք յորոգայթէ երևելի և աներեոյթ թշնամւոյն. պահեա՛ ի չար աչաց և ի չար լեզուէ, ի սրոյ և յամենայն հարուածոց երևելեաց և աներեութից պահեա՛ զծառայս քո. ամէն:

ԱԴՈԹՔ
ՄՐԲՈՅՆ ԳՐԻԳՈՐԻ ԼՈՒՍԱՒՈՐՉԻ

Աղաչեմ զքեզ, Քրիստոս փրկիչ աշխարհի, հայեա՛ յիս և ողորմեա՛ և շնորհեա ներումն բազում անօրէնութեան իմոյ, քանզի անարգեցի զամեայն բարիսն, զոր արարեր ինձ ի մանկութենէ իմմէ, զի զտիսմարս և զանիմաստոս արարեր անօթ զիտութեան:

Յաճախեաց յիսն շնորհքն քո և լցոյց զքաղց իմ և զծարաւ իմ զովացոյց, և լուսաւորեաց զխաւարեալ միտս իմ, և ժողովեաց ի մոլորութենէ զխորհուրդս իմ և ելից ի ծոց իմ, վասն որոյ անկեալ երկիրպագանեմ առաջի քո՝ խոստովան եղեալ զբարերարութենէ քումմէ, և աղաչեմ, դադարեցո՛ առ իս զխոստումն շնորհի քոյ, և պահեա՛ զնա ի գանձի քում, զի դարձեալ տացես ինձ զնա յաւուրն յայն-

միկ: Մի՛ բարկանար ինձ, մարդասէր, զի
ոչ հանդուրժեմ սպառնալեաց քոց, յա-
ղագս որոյ և աղաչեմ ժտելով, զի առա-
ւել քան զչափն յաճախեաց յիս շնորհն
քո, վասն զի և լեզու իմ տկարացաւ՝ ոչ
կարելով խօսել զնմանէ, հիացան և միտք
իմ՝ ոչ բերելով զբազմութիւն ալեաց նո-
րա: Կերպարանք և ճառագայթ օրհնե-
լոյ Հօրդ, դադարեցո՛ առ իս հոսանաց
նորա, զի իբրև զհուր բորբոքեալ բոցա-
կիզեսցէ զերիկամունս իմ և զսիրտ իմ.
և անդր դարձեալ պարզեեա՛ ինձ զնա
և կեցո՛ զիս յարքայութեան քում. մի՛
յիշեր զանօրէնութիւնս իմ. յանդզնիմ
և հայցեմ, տո՛ւր ինձ զիսնդրուածս իմ և
արա՛ առ իս օֆեան օրհնեալ Հարք քով
յաւուր յայտնութեան քոյ. շնորհեա՛
ինձ, Քրիստոս, զհայցուածս իմ, զի դու
միայն ես տուիչ կենաց իմոց, և քեզ ընդ
Հօր Հոգւովն Արբով փառք այժմ և յաւի-
տեանս. ամէն:

ՄԱՂԹԱՆՔ ԱՌ ՍՈՒՐԵԲ ԼՈՒՍԱԲՈՐԻՉՆ ՄԵՐ

Լուսաւորիչ հայր պարծանաց,
Ընկա՛լ զբանս զայս մաղթանաց
եւ աղաչեա՛ զհայրն փառաց՝
Զնջել զգիր մեր յանցանաց:

Այլ և բարեխօսութեամբ երեք հարիւր
ութ և տասն հայրապետացն և ուղղա-
փառ եպիսկոպոսացն աղօթիւք պահեա՛,
Տէր Աստուած, զծառայս քո. ամէն:

**ԱԴՐԱՆ ՍՈՒՐԲ ԵԿԵՂԵՅԻՈՅ
Ս. ՅՈՎՃԱՆՆՈՒ ՌՄԿԵՔԵՐԱՆԻ**

**Տաճար Աստուծոյ և բնակարան Սուրբ
Հոգւոյն, ի քէն սուրբ աւազանաւն կո-
չեաց յորդեգրութիւն Հօրն երկնաւո-
րի: Այսօր ի քեզ կամեցաւ պատարագել
գառն անարատ: Եւ ես դիմեալ եկի առ
դուրս քո և աղաչեմ զքեզ, մաքրեա՛ զիս
վերստին լուացմամբ և սրբեա՛ ի մեղաց
և արա՛ արժանի մտանել առաջի սրբոյ
սեղանոյդ յերկրպագութիւն:**

ԲԱՆ ԻԲ.

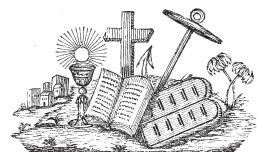
Սրբոյն Գրիգորի Նարեկացւոյն
ընդդիմամարդ դիաց այս նուազ աղօթից
և դիասարսուու ջերմնապազնապ
ախրաւորութեանց Ասպուծով փարապից

**Արդ, այսքանեաց անբաւից հրա-
շից հանդերձից Հա՛յր ամենաստեղծ.
անունդ ահաւոր, ձայն սարսափելի,
կոչումն ընտանի, բան համբուրելի,
ազդումն սքանչելի, հրաման սոսկալի,
էութիւն անքննելի, գոյութիւն անձա-
ռելի, իսկութիւն անբաւելի, զօրութիւն
անզննելի, կամք ամենաբարի, տէրու-
թիւն անսահմանելի, մեծութիւն անչա-
փելի, բարձրութիւն անբովանդակելի,
որքանութիւն անկշռելի, առաւելութիւն
անհասանելի, պատճառ Որդւոյ հայրու-
թեամբ, այլ ոչ նախադրութեամբ:**

Քեւ և ի ձեռն քոյդ անպարտագիր զօրութեանդ սաստեա՝ տագնապող և դիւական տենդիս ջերմութեամբ, որ սպրդեալ մուծաւ ընդ մեղաց, զի փախիցէ ի մարդոյս՝ զարհուրեալ ի սիրալի և անբաւելի արեան վտակի գառինդ երկնաւորի, որով սրսկեալ միանգամ ի մշտնջենաւորս համայն մաքրեցաք։ Եւ արդ՝ յայս պատկառելի խոնարհութենէ արարչակերտս խորհրդոյ՝ ամաչեսցէ սատանայ ի գործս չարեաց իւրոցն հրեշտակաց։ Տանջեսցի և հալածեսցի, հեռացեալ և արտաքս առաքեալ ի շինուածոյ խորանէ քումդ բնակութեան յարտաքին խաւարն։ Եւ ջնջեալ մաքրեա՝ զարտասուս ողբոցս ի դիմաց մերոց և զհառաչումն ձայնիս հեծութեան ի սրտից մերոց։ Եւ յիշատակաւ հարման հեղուսիցն, քստմնափուշ, տաժանատեսիլ ոգեպահանջից, որով պնդեցաւ Միածինդ քոյաշտարակ Խաչին, ցաւեսցի՛ չարին։ Եւ ի կողահերձ սայրասուք սլաքէ ուժգին

բաղիսմանէ, որով զվէրն մեծ ընկալաւ, ի սպառ սատակեսցի սկզբնարանն մահու։ Եւ զի խոնարհեցոյց զգովեալն գլուխ յաւանդել զոգին ի ծոց քո, բարձրեա՛լ, ապստամբութիւն անբարի բարուցն բելիարայ ի կոր կործանեսցի ամենայնիւ հերքեալ ի կորուստ։ Եւ զի զօղեալ ծածկեցաւ անմահն իսկութիւն յորովայնի երկրի, այսու ամենաբարձրեալն հպարտութիւն կարծեալ զոռոզին ի յատակս մահու դժոխոց մթին ստուերին յառեալ դիտեսցէ։ Եւ յիշեսցէ զառաջին հարուածն անբժկական, որով մահացու դիմամարտութիւն թունից վիշապին՝ կենարարն կրիւք ամենազօրին։ Վասն զի ի փառս քո, Հա՛յր ողորմութեան, իբր ի գովեստ Որդւոյ քո Հոգւովդ Սրբով զայս խոստովանիմ։ Քան զի ոչ պիտակ ինչ սոսկ զօրութեանն ունի զմիւսէն՝ առ մի խորհրդականն խորութեան։ Այլ զանսկիզբն բանդ անձնաւոր ընդ անժամանակդ Հօր փառաւորեմք։ Եւ քեզ

միայնոյ Սուրբ Երրորդութեանդ, Հաւասարապատիւ տէրութեանդ, Համբուն անբաժին ինքնութեանդ՝ օրհնաբանութիւն, գոհութիւն, զօրութիւն, և անձառ վայելչութիւն մեծութեան, բարեվիճակ հարթութեան, զուգակշիռ հաւասարութեան յաւիտեանս. ամէն:

ՄԱՎԹԱՆՔ

**ՍՐԲՈՅՆ ԳՐԻԳՈՐԻ ՆԱՐԵԿԱՑԻՈՅ
ԶՕՐԱԲՈՐ ԸՆԴՀԵՄ ԱՄԵՆԱՅՅՆ ԶԱՐԵԱՅ**

ԲԱՆ ԺԲ.

Լնկալ քաղցրութեամբ, Տէր Աստուած հզօր, զդառնացողիս զաղաչանս: Մատի՛ր գթութեամբ առ պատկառեալս դիմօք: Փարատեա՛, ամենապարզե, զամօթական տխրութիւնս: Բա՛րձ յինչն, ողորմած, զանբերելի ծանրութիւնս: Անջրպետեա՛, հնարաւոր, զմահացուկրութիւնս: Աւարեա՛, միշտ յաղթող, զխաբողին հաճութիւնս: Բացազրեա՛, վերնային, զմոլելոյն մառախուղ: Կնքեա՛, կեցուցիչ, զկորուսչին ընթացմունս: Ցրուեա՛, ծածկատես, զըմբռնողին չար գտմունս: Խորտակեա՛, անքնին, զմարտողին դիմեցմունս: Տեառնազրեա՛

քո անուամբդ զլուսանցոյց երդ յարկիս: Պարփակեա՛ քո ձեռամբդ զառաստաղ տաճարիս: Գծագրեա՛ քո արեամբդ զմուտ սեմոց սենեկիս: Կերպացո՛ զքո նշանդ ի հետ ելից մաղթողիս: Ամրացո՛ քո աջովդ զհանգստեանս խշտիս: Մաքրեսցես ի յաղըից զծածկարան անկողնոյս: Պահեսցես քո կամօքդ զտառապեալ անձն ոգւոյս: Անխարդախ արասցես զքո շնորհեալ շունչ մարմնոյս: Կացուսցես շրջափակ մարմնոյս: Կացուսցես շրջափակ զպար զօրոյդ երկնայնոյ:

Կարգեսցես ի դիմի ընդդէմ դիւացն դասու: Տո՛ւր հանգիստ բերկրութեան, մահահանգոյնս նիրհման ի խորութեան գիշերիս: Բարեխօսութեամբ հայցուածոց սրբուհւոյ Աստուածածնիդ և ամենայն ընտրելոց: Ամփոփեալ պարուրեա՛ զպատուհան տեսութեանց, զգայարանց իմաստից, անզարհուրելի զետեղմամբ, ի ծփական խոռվութեանց, կենցաղական զբաղմանց, անրջական երազոց, խօլա-

կանաց ցնորից: Յիշատակաւ քո յուսոյդ անվնասելի պաշտպանեայ, և սթափեալ վերստին ի ննջմանէ ծանրութեան, ամենազգաստ արթնութեամբ, հոգենորոգ զուարթութեամբ ի քեզ արձանացեալ՝ զայս ձայն մաղթանաց բուրմամբ հաւատոց, քեզ ամէնօրհնեալ թագաւորդ փառաց անճառից, փառաբանողաց երկնագումար խմբից երգակցեալ՝ յերկինս առաքել: Զի դու փառաւորեալ ես յամենայն արարածոց յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

ԱՂՈԹՔ
ՍՐԲՈՅՆ ԳՐԻԳՈՐԻ ՆԱՐԵԿԱՑԻՈՅ
ԲԱՌՆ ԽԱ.

Որդի Աստուծոյ կենդանւոյ, օրհնեալդ յամենայնի Հօրդ ահաւորի անքնին ծնունդ, որ տկարանայ առ ի քէն և ոչ ինչ. որ ի ծագել անստուեր նշուլից ողորմութեան քո փառաց՝ հալին մեղք, հալածին դեք, ջնջին յանցանք, խզին կապանք, խորտակին շղթայք, կենդանածնին մահացեալք, բժշկին հարուածք, ողջանան վէրք, բառնին ապականութիւնք, տեղի տան տիսրութիւնք, նահանջին հեծութիւնք, փախնու խաւարն, մեկնի մէգն, մերժի մառախուղն, փարատի մուայլն, սպառի աղջամուղն, վերանայ մութն, գնայ գիշերն, տարագ-

րի տագնապն, չքանան չարիքն, հալածին յուսահատութիւնքն, և թագաւորէ ձեռն քո ամենակար, քաւիչդ ամենայնի: Որ ոչ եկիր կորուսանել զմարդկան ոգիս, այլ կեցուցանել: Թող ինձ զանթիւ չարիսն իմ բազում ողորմութեամբդ, զի դու միայն ես յերկնի անճառ և յերկրի անզնին, ի տարր գոյի և յեզրս ծագաց աշխարհի, սկիզբն ամենայնի և յամենայնի ամենայն լրմամբ օրհնեալդ ի բարձունս: Եւ քեզ ընդ Հօր և Հոգւոյդ Սրբոյ փառք յաւիտեանս. ամէն:

ԱՂՈԹՔ ՄՐԲՈՅՆ ԳՐԻԳՈՐԻ ՆԱՐԵԿԱՑԻՈՅ

ԲԱՌՆ ՂԴ.

Աստուած յաւիտենական, բարերար
և ամենակալ, ստեղծիչ լուսոյ և յօրի-
նիչ գիշերոյ, կեանք ի մահու և լոյս ի
խաւարի, յոյս ակն ունողաց և երկայնմ-
տութիւն տարակուսելոց, որ ամէնա-
րուեստ իմաստութեամբ քով դարձու-
ցանես յայդ զստուերս մահու, աննուազ
ծագումն և անմուտ արեգակն, քան զի
ոչ զօրէ ծածկել զփառս տէրութեան քոյ
խաւար գիշերոյ: Որում կրկնի ծունդ
երկրպագութեան ամենայն եղելոց, երկ-
նաւորաց և երկրաւորաց և սանդարա-
մետականաց. որ լսել զհեծութիւն կա-
պելոց և հայիս յաղօթս խոնարհաց և
ընդունիս զխնդրուածս նոցա, Աստուած

իմ և թագաւոր իմ, կեանք իմ ապաւէն
իմ, յոյս իմ և զստահութիւն իմ, Յիսուս
Քրիստոս Աստուածդ ամենայնի, սուրբդ
հանգուցեալ ի հոգիս սրբոց, մխիթարու-
թիւն վշտաց և քաւարան մեղուցելոց, որ
գիտես զամենայն յառաջ քան զլինել նո-
ցա, առաքեա՝ զպահպանողական զօրու-
թիւն աջոյ քոյ և փրկեա՝ զիս յերկիւղէ
գիշերի և ի դիւէ չարէ: Որպէս զի զյի-
շատակ սոսկալի և սուրբ քոյ անուանդ
միշտ համբուրեալ շրթամբք հոգւոյ ըդ-
ձութեան շնչոյ, կեցից պահպանեալ ընդ
այնոսիկ, որք կարդան զքեզ ի բոլոր
սրտէ: Եւ ի դրոշմէ Խաչի քոյոյ նշա-
նիդ, զոր աստուածային արեամբ քով
ներկեալ նորոգեցեր, և ի նոյն շնորհ
որդեգրութեան զմեզ մկրտեցեր, և ի
փառս պատկերի քոյ նկարեալ յօրինե-
ցեր, այսու պարզեօք աստուածակա-
նօք ամաչեացէ սատանայ, քակտեսցին
մեքենայքն, բարձին որոգայթքն, պար-
տեսցին մարտուցեալքն, պակասեսցին

զէնքն սայրասուրք, մերժեսցին մէգն,
փարատեսցի խաւարն, մեկնեսցի մառա-
խուղն: Բազուկ քո հովանասցի, և աջ քո
կնքեսցէ, փասն զի գթած ես և ողորմած,
և անուն քո կոչեցեալ է ի վերայ ծառա-
յից քոց: Եւ քեզ ընդ Հօր Հոգւովդ սրբով
փառք և իշխանութիւն յաւիտեանս յա-
ւիտենից. ամէն:

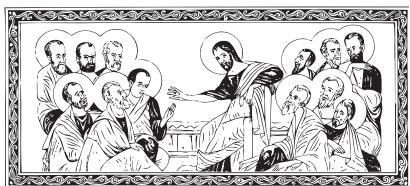
ԱՂԵՐՄ ԱՌ ՍՈՒՐԲ ԱՌԱՔԵԱԼՄՆ

Անմահ գառին հզօրի,
Որ միշտ զենեալ և կենդանի,
Երկոտասան գառանցդ խմբի,
Զեզ այս աղերս մատուցանի:

Սուրբ Պետրոսի և Անդրէի,
Երկու եղբարց նախակոչի,
Յակոբոսի, Յովհաննիսի,
Զկնորս որդիքն Զերեթի:

Փիլիպպոսի, Բարթուղիմէի,
Թովմայի և Մատթէոսի,
Յակոբ Ալփեայ Թաղէոսի,
Շմաւոնի, Մատաթէի:

Երկոտասան առաքելոց,
 ի Քրիստոսէ պսակելոց:
 Այս են բաղձանք սրտից մերոց.
 Փրկել զմեզ յայսոց պղծոց:
 Եւ լիցի պահապան ծառայիս
 Աստուծոյ. ամէն:

Պարծանք հաւափացելոց ի Քրիստոս և
 գովեսփ սրբոյ Խաչին,
 որ երևեցաւ յԵրուսաղէմ յաւուրս
 Կիւրդի հայրապետին. Մայիսի Է.

Խաչն քրիստոնէից յոյս, Խաչն կուրաց
 առաջնորդ, Խաչն մոլորելոց դարձուցիչ,
 Խաչն աղքատաց միսիթարութիւն, Խաչն
 մեծատանց սանձ, Խաչն ամբարտաւա-
 նից քակտումն, Խաչն ախոյեան դիւաց,
 Խաչն բանսարկուին յաղթութիւն, Խաչն
 դաստիարակ, Խաչն աղքատաց մեծու-
 թիւն, Խաչն անյուսից յոյս, Խաչն նաւա-
 փարաց նաւապետ, Խաչն տագնապելոց

Հանգիստ, Խաչն պատերազմողաց պարիսպ, Խաչն հայր սրբոց, Խաչն վերակացու այրեաց, Խաչն անիրաւաց դատաւոր, Խաչն արդարոց խորհրդակից, Խաչն նեղելոց հանգիստ, Խաչն տղայոց պահապան, Խաչն արանց գլուխ, Խաչն ծերոց կատարումն, Խաչն խաւարելոց լոյս, Խաչն թագաւորաց վայելչութիւն, Խաչն զէն յաւիտենական, Խաչն բարբարոսաց ազատութիւն, Խաչն անխրատից իմաստութիւն, Խաչն անօրինելոց օրէնք, Խաչն մարդարէից քարոզ, Խաչն առաքելոց պատմութիւն, Խաչն մարտիրոսաց պարծանք, Խաչն վանականաց պահապան, Խաչն կուսանաց զգաստութիւն, Խաչն քահանայից ուրախութիւն, Խաչն եկեղեցւոյ հիմն, Խաչն տիեզերաց զգուշութիւն, Խաչն մեհենից աւերիչ, Խաչն բագնեաց կործանիչ, Խաչն ճենճերաց ապականիչ, Խաչն հրէից գայթակղութիւն, Խաչն ամբարշտաց կորուստ, Խաչն տկարաց զօրութիւն, Խաչն հիւան-

դաց բժշկութիւն, Խաչն բորոտաց սրբիչ, Խաչն անդամալուծից ուղղիչ, Խաչն պագչոտաց բժշկութիւն, Խաչն քաղցելոց հաց, Խաչն ծարաւելոց աղբիւր, Խաչն մերկաց վերարկու, Խաչն անբարբառ բարեխօս ծառայիս Աստուծոյ. ամէն:

ԱՆՌԵՎՆՔ ՍՈՒՐԲ ՆՇԱՆԱՑՆ,
ՈՐՔ ԵՆ ԲԱՐԵԽՈՍ ՎԱՍՆ ՄԵՐ

Բարեխօսութեամբ Աստուածային
սուրբ նշանին և անբարբառ բարեխօսին
Քրիստոսի վասն ազգի մարդկան՝ սրբոց
կենաց Խաչափայտին Քրիստոսի, Աւա-
զակին սուրբ նշանին, Վարագայ սուրբ
նշանին, Երևման սուրբ նշանին, Հաղբա-
տայ սուրբ նշանին, Վանկոյ սուրբ նշա-
նին, Կողբայ սուրբ նշանին, Աղինեայ
սուրբ նշանին, Մերեխոյ սուրբ նշանին,
Մառառայ սուրբ նշանին, Գանձասա-
րայ սուրբ նշանին: Եւ Քրիստոսի սուրբ
գեղարդին, Գետարգել սուրբ նշանին,
Ապարանից սուրբ նշանին, Կարմրակ
սուրբ նշանին, Աքանչելագործ սուրբ
նշանին, Ծիծուան սուրբ նշանին, Աղթա-
մարայ սուրբ նշանին, Մանահնու սուրբ
նշանին, Կիպրոսի սուրբ նշանին, Վա-
րոսի սուրբ նշանին, Կոստանդիանո-

սի սուրբ նշանին և Տապանակի սուրբ
նշանին, Վրաց Հոռոմոց սուրբ նշանին,
Կոստանդնուպոլսոյ սուրբ նշանին, Հա-
պէջու և Խպտոյ սուրբ նշանին, Հացու-
նեաց սուրբ նշանին, որ ի գալստեանն
յառաջագոյն: Գայլակլայ սուրբ նշանին,
Հնդու սուրբ նշանին, Կապնկայ սուրբ
նշանին, Պիգեռու սուրբ նշանին, Հռիփ-
սիմէի սուրբ նշանին, Բոգու սուրբ նշա-
նին, Սարի սուրբ նշանին: Եւ այլ ամե-
նայն սուրբ նշանացն, որք յընդհանուր
տիեզերս իցեն՝ սոցին սուրբ և արժանա-
ւոր աղօթիւքն և անբարբառ բարեխօ-
սութեամբն ողորմեա՝ ծառայիս քոյ:

ՆՐԱՇԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ ՔՐԻՍՏՈՍԻ ԶՈՐ ԱՐԱՐ

Եւ Քրիստոս բժշկեաց ի ժողովրդենէ
բազում հիւանդա, լուսաւորեաց զկոյրս,
հալածեաց ի մարդկանէ զդես, սրբեաց
զբորոտս, գնացոյց զանդամալոյծն, որ
ի Բեթցեզդայ անկեալ դնէր երեսուն և
ութ ամ, և յարոյց ի մեռելոց զչորեքօ-
րեայ մեռեալն և այլ անթիւ սքանչե-
լիս և հրաշագործութիւնս արար: Նոյն
ողորմութեամբն իւրով հեռի արասցէ ի
մէնջ զգլիսացաւն, զաչաց ցաւն, զական-
ջացաւն, զատամանց ցաւն, զսրտացաւն,
զմիջաց ցաւն, զկշտացաւն, զխիթն որո-
վայնի, զծնկացաւն, և յամենայն ցեղ ցա-
ւոց ազատեսցէ և օգնական և պահապան
լիցի ծառայիս Աստուծոյ. ամէն:

Վերսպին յաւելուած կրկին հեծութեան
նորին հսկողի առ նոյն աղերս
մաղթանաց բանի

Ի ԽՈՐՈՅ ՄՐՏԻ ԽՈՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԹՈՅ ԲԱՆ ԶԿ.

Ա. Արքայ երկնաւոր, թագաւոր բարձ-
րեալ, Տէր բոլորից, ամենից ակնկալու-
թիւն, ստեղծող տեսականաց, հաստիչ
իմանալեաց, պատճառ եղանութեանց,
կազմիչ հանդերձելոց, տուիչ լուսոյ,
առիթ առաւոտու, պատրաստիչ վա-
զորդայնի, երեեցուցիչ յերեկոյի, տար-
րիչ խաւարի, արուեստաւոր բարեհնար,
իմաստութեան գործոնեայ, քաւարան
օրհնեալ, հալիչ մեղանաց, հալածիչ
ցաւոց, քակտիչ դառնութեանց, պահ-
պանարան հանգստեան, հնարք նիրհ-
ման, յարմարիչ քնոյ, պարգևիչ ննջման,

շնչոյ յարակարգութիւն, զգայնութեան տեսողութիւն, ցրիչ ցնորից, յեղանակիչ անրջոց, փոխարկութիւն զարհուրմանց, այլակերպութիւն տիսրութեանց, խափանիչ խիթմանց, ընդարձակիչ կարծեաց, համադրութիւն ծփմանց, ահագնութիւն խարդախմանց, հարուածիչ դիւաց, փախուցիչ ախտից, ընկղմիչ գայթակղութեանց:

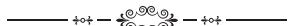
Բ. Պաշտպանեա՛ երկնաստեղծ ձեռամբդ, զօրացո՛ բարձրացեալ քո աջովդ, ամփոփեա՛ ամենակալ թևօք, ծածկեա՛ աստուածային խնամօքդ, ամրացո՛ վերակացութեամբ վերնայնոցդ, շուրջանակի պարսպեա՛ գումարտակօքդ անմահից, ի յամենուստ պարփակեա՛ կցորդութեամբ հրեշտակացդ, վանեա՛ զընդդիմամարտն իմ զինուորութեամբ գուարժնոցդ, պատսպարեա՛ զսասանեալս՝ Աստուածածնիդ մաղթանօք, զբանակս անդրանկացդ բարեկարգեա՛ ինձ պահապան: Բա՛ց ընդ աչացս և զմտացս իմ

տեսանելիս, զգաստ արա՛ ընդ ոգւոցս և զծանրաբեռն կրիցս դանդաղութիւն, վերացո՛, Տէր, ի զգայնութեանցս զմածեալս յիմարութիւն, բա՛րձ, միայն բարեգործ, զպատրուակիս թանձրութիւն: Ընդ սկզբան բերմանս լուսոյ՝ զողորմութիւն քո ծագեա՛, ընդ ելից արեւուն՝ արդարութեան արեգակդ ի յանձկութիւն սրտիս մտցէ, ճառագայթ քո փառացդ՝ ի յիմաստիցս խորհրդանոջ ջահեսցի: Խաչիդ տեառնազրութիւն ընդ շունչս և ընդ մարմինս համասփիւռ տարածեսցի: Յանձն առնեմ քեզ յաւուրս զքո յարմարեալ տաղաւարս պահպանաւ ոգւոյս որ ի սմին: Զի դու ես Աստուած անքնին, առ ամենեսին բաւական և յամենայնում բովանդակ, օրհնեալ յաւիտեանս. ամէն:

Ի ԽՈՐՈՅ ՍՐՏԻ ԽՕՍՔ
ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԺՈՅ
ԲԱՆ ԶԹ.

Աստուած և Տէր, կեանք և արա-
րիչ, ողորմած, գթած, լոյս, երկայնա-
միտ, անոխակալ, մարդասէր, ամենա-
գութ, պարզեատու, փրկիչ, օրհնեալ,
գովեալ, բարեբանեալ։ Դարան ամրու-
թեան, պատսպարան վստահութեան,
առանց նենգութեան բարի, առանց խա-
ւարի ճառագայթ, քաւիչ մեղաց, ողջա-
ցուցիչ վիրաց, անհասանելեաց հնարք,
անմատչելեաց հպաւոր, անյուսութեան
ելք, անուն քո խոստովանեալ Աստուծոյ
Որդի. և Հօր քո ընդ քեզ հզօրի և ահա-
ւորի, և Հոգւոյդ ամենակալի և ընդ քեզ
երկրպագելոյ՝ փառք և պաշտօն գոհա-
բանութեան յաւիտեանս. ամէն։

Ի ԽՈՐՈՅ ՍՐՏԻ ԽՕՍՔ
ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԺՈՅ
ԲԱՆ Ղ.

Ա. Բարեբանեալ Աստուած երկնաւոր,
միայն արարիչ, Տէր ամենակալ, մեծու-
թիւն ահեղ, գթութիւն օրհնաբանելի,
ողորմութիւն խոստովանելի, բարեբա-
րութիւն երկրպագելի, խնամակալու-
թիւն պաշտելի, մարդասիրութիւն տօնե-
լի, պահպանութիւն խնկելի, բարձրեալ
անքնին, մերձաւոր կամարար, ապաւէն
անկասկածելի մխիթար սրտից, փարա-
տիչ վշտաց, ապաքինիչ ցաւոց, սպա-
ռումն վհատութեանց, բարձումն պար-
տեաց, փոխարկիչ կարեաց, կարգաւո-
րիչ կրից, յարմարիչ բանից, սանձարկու-
լեզուի, շրջադրութիւն չնչոյ, կացուցիչ
հագագի, ամփոփիչ խորհրդոց, կրթա-
բան կամաց, արձանացուցիչ յուզմանց,

Հանդարտութիւն մըրկաց, խաղաղութիւն ծփանաց, որ ունիս զթելոց ամենընթաց իշխանականիս և իմաստութեամբ նուաճեալ առ քեզ դարձուցանես:

Բ. Գոհաբանեալ միշտ երախտաւոր, որ հեղութեամբ անհպարտութեամբ երկայնամտեալ հանգչիս տենչանօք անձառ հրաշիւք յանձինս սրբոց: Թագաւոր էից համայնից, ամենայնիւ ծանուցեալ գթած, սկզբնահայր և նախաշաւիդ սիրոյն ընթացից, ճանապարհ կենաց, որ առաջնորդես քաղցրութեամբ դիմելոյս ի լոյսդ վերին: Զեռնկալու մեծ վստահութեան, որ ոչ թողացուցանես գայթակղելոյս ի վայր կործանիլ. յուսոյ կերպարան, ճշմարիտ առհաւատչէի աղաչողաց մատանց յայտնի երեեալ. ապաւինութիւն հանգստեան, որ ոչ երբէք մատնես վտանգի դատապարտութեան: Ազատութիւն շնորհածիր, որ տաս լիապէս առանց փոխատրութեան

փրկանաց. առատութիւն աննախանձելի, որ քոյին փառաւորութեամբ զանարգ նիւթ հողոյս ճոխացուցանես: Պայծառութիւն անստուեր, որ ճառագայթիւք ահեղ բարձրութեան պարածածկեալ զթշուառս՝ կրկին բարգաւաճ առնես: Քաւիչ մեղանաց բազմաց, որ գհերքեալս ի փրկութենէ առաջնովն պայծառութեամբ նորոգեալ՝ վերստին վայելչացուցանես: Հնարաւոր դիւրահաս առ ամենայն ամբաւ գերամբարձութիւն յաւէտ յառաջեալ. ելք վստահութեան առ խոստացելոցն վայելս. երանութիւն անձկալի, յոր զկենդանութիւն շնչոյս լքանելն է ախորժելի, զի զքեզ գտից կենդանի: Կամք անփոխադրելի առ ի քաւութիւն գերւոյս զօրացեալ ամենագովելի. անսխալելի դեղ կենաց, որ և մեռելոց բնաւին եղծելոց առնես զսքանչելիս: Ամենաստեղծ աներկբայելի, որ զհուրբ կիզեալն և զհողմով հոսեալն և զժանեօք գազանաց ծախեալն, ի քթթել ական նո-

վին հիւթականութեամբ անպակաս յարուցանես։ Անհաւասար համարձակութիւն, յորում Աստուածօրէն պարծանօք պարծելն է իրաւացի։

Գ. Հայեա՛ց, Տէր, յերկնից զուարթքաղցրութեամբ յամենակործան վտանգ նեղելոյս, և արա՛ անդորր հանգտական դիւրաւոր ի բազմատագնապս հեծութենէ։ Եւ զյարուցեալ գումարս սատակչացն, եթէ սպասողէնք այսական դժնեայ հնարաւորութեան բուռն մարտակցաց պատկանեալ զինուք, եթէ մեղաց տգեղ և քո ատելի կերպարանք, եթէ ցաւոց և ախտից վատնիչ և կորստական նշմարանք, մերժեսցե՛ս, հանցե՛ս, հատցե՛ս, խափանեսցե՛ս և հալածեսցես՝ հեռի սահմանաւ խսպառ տարագրեալ անդարձ որոշմամբ վերստին կորստեան. և կառուցե՛ս, կացուցես նպատակ կենաց և ամուր մահարձան՝ զնշան Խաչիդ ապաւինելոյս ի քեզ փրկութիւն։ Եւ

յայսմ անպարտ և անպատիր և անվանելի արուեստից ահաւորիդ մեծութեան, լուծցին որոգայթքն գաղտնածածուկ սատանայականք, կապտեսցին մեքենայքն, վատնեսցին գայթակղութիւնքն, խայտառակեսցին հաղբիցն դրութիւնք, յայտնեսցին երևոյթք որսոյն, գտցին նենդողին ծուղակք, վերասցին վարմին վերարկուք, տոչորեսցին որոմանցն բոյսք, նզովեսցին բռնաւորին չարաբանութիւնք, կտրեսցի լար խաբէութեան ի մահ որսողին, պարսեսցին պատրողին բանսարկութիւնք, պակասեսցին զէնք զրպարտողին, անկցին սուսերք մահաբերին, սուզեսցին սաղրողին պատրաստութիւնք, արձակեսցին տոռունք տագնապողին։ Այլայլեսցին սուտ կերպարանք կեղծաւորին, սատակեսցին խրոխտականացն խիստ յարձակմունք, ցրուեսցին կցորդութիւնք կերչացն, բաժանեսցին ազինք աւազակացն, քայքայեսցին բոյլք բարբարոսացն, քանդես-

ցին ամրոցք ապստամբողացն, արգելցին ամպրոպք յանդգնելոցն, փարատեսցին փորձողին անձրևք, հալեսցի և ցամաքեսցի եղեամն աղանդաւորին։ Խորտակեսցի եղջիւր գոռողին, մանրեսցին ամբառնալիք դրօշիցն կերպարանաց, փշրեսցին ամբարհաւաճութիւնք հպարտացելոց, նահանջեսցին դիմեցմունք ճակատելոցն, քակտեսցին միաբանութիւնք զօրացն Բելիարայ՝ թէ անմարմինք և թէ մարմնաւորք, փախիցեն ընդնոյն ճանապարհ ի մի շաւղաց հետոց՝ յեօթն տարակոյս, ի գուբն ինձ փորեալ՝ ինքեանք ընկճեսցին։ Յեղանակեսցին ձմերունք ձանձրացուցչին, հատցի կապն կցորդութեան մշտաջան աւագակին, նողկասցի մտացս կացից՝ համբոյր շողոքորթին, ընդմիջեալ մեկնեսցին նետաձգութիւնք նեղչին, կացցէ ի սասանման նաւ խարդախողին, խլեսցին յարմատոց անտի ատամունք խածանողին։

Դ. Վասն փայտիդ օրնութեան կենաց, յորում պրկեցար Աստուածդ անըմբունելի, յիշատակաւ բևեռացդ, որով ի գործի մահուն մածուցար, արարիչդ երկնի և երկրի, արեամբդ տէրունականաւ, որով զվիշապն մեծ կարթիւ ածեալ որսացար, լեղւոյն դառնութեամբ, զոր արբեալ զդեղատուութիւն կորուսչին արտաքս հեղեր, պատմաբանութեամբ ըղձական ճառիւք կրիցն սարսափելեաց, որով զլրբութիւն հակառակողին ըմբերանեալ ամաչեցուցեր. անուամբդ անհասականաւ ամենայնիւ անթարդմանելոյդ, յորմէ գողան և դատապարտին սոսկացեալ սաստիկ սարսափմամբ ընութիւնք ամենայն երևութից և աներևութից. եղիցին այս ամենայն պարգևք չնորհաց խոստովանելոյս ի պաշտպանութիւն, ի բժշկութիւն և ի քաւութիւն։ Եւ մահաբեր դառնաթոյն օձին և որ ի նմա ազդեաց տիեզերադաւ չարութիւնն, ի սատակումն եղիցի նորին. նոյն

ինքն ի կորուստ և ի յանբժշկական հարուած տանջանացն՝ սովաւ մատնեսցի, կապեսցի և ըմբռնեսցի։ Եղիցի ողորմութիւն ստեղծողիդ ընդ իս, և շունչ ոգւոյս իմ ընդ քեզ անբաժանօրէն կապաւ միացեալ ի մի։

Ե. Եւ որ ոք ընթերցի զայս աղերս ձայնի մաղթանաց գոչման աղօթից հայցման ծերոյ և տղայոյ, կուսի և երիտասարդի, և եթէ յաղախնեայց ոք պաղատեսցի աստուածիրաբար, հաւասարապէս անաչառութեամբ ընկալցին ի քէն մասն երանութեան պարտուց ազատութեան, հաստեալ վերստին յանարատութիւն նորոգ մաքրութեան, նկարեալ դարձեալ զքոյդ կերպարան անփոփխելի։ Ահա տիրապէս հնարաւոր, զօրեղ, անիմանալի, տեսցես աստանօր ի հառաչանս կողկողանաց այսր հեծութեան, որ ի բոլորից շրթանց ընծայեալ քեզ մատուցանի, վասն Հօր քոյ երկնաւորի և բարերարի,

և Հոգւոյն Սրբոյ փառակցի և կենդանատուի, Աստուածածնիդ բարեխօսութեամբ և խնդրուածովք ամենայն սրբոց։ Զի դու ստեղծեր զամենայն, և ի քէն եղեն ամենայնք, և դու տիրես ամենայնի, և քեզ փառք յամենեցունց. միդ իսկութենէ անժամանակ երրորդութեանդ, զուգակցապէս փառաւորեալ յանբաւս և յաւիտենից յաւիտեանս. ամէն։

Ի ԽՈՐՈՅ ՍՐՏԻ ԽՕՍՔ
ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԺՈՅ
ԲԱՆ ՂԵ.

Ա. Արեգակն արդար, ճառագայթ օրհնեալ, լուսոյ կերպարան, փափաք անձկութեան, բարձրեալ անքնին, զօրեղ անպատում, բարւոյ բերկրութիւն, յուսոյ տեսութիւն, գովեալ երկնաւոր, թագաւոր փառաց Քրիստոս արարիչ, խոստովանեալ կեանք: Եւ արդ, զթերութիւն վրիպանաց բազմասիալ ձայնի եղկելւոյս՝ ամենազօրդ բանիւ լցեալ մատուցես յաղերս հաճութեան Հօրքում բարձրելոյ: Որ վասն իմ ի փորձ եկիր անիծից, կերպարանեալ զիմ նմանութիւն՝ ամենեին կենաց օրհնութիւն, վերնոց և ներքնոց բարեխնամող տեսուչ համայնից: Զի թէ յանձն առեր մեռանիլ վասն իմ՝ Աստուած և Տէրդ բոլորե-

ցուն, որչա՛փ հաճեսցիս առաւել և այժմ վտանգաւորս կրից կարեկցել, ընդ իմ պարտաւորիս միշտ աղօթելով ազգակցաւ մարմնոյդ առելոյ ի մէնջ՝ առ համապատիւդ քո Հայր:

Բ. Եւ վասն արեանդ պատուականի միշտ մատուցելոյ ի հաճութիւն կամաց առաքչիդ՝ բարձին վտանգք մեղուցեալ դատապարտելոյս, թողցին պարտիքն, ապաքինեսցի ամօթն, մոռասցին պատկառանքն, բարեգործեսցին դատակնիքն, սատակեսցին որդունքն, վերասցի լալն, հանդարտեսցէ կրճումն ատամանցն, սպառեսցին ողբքն, հատցին արտասուրքն, մերժեսցի սուգն, հալածեսցի խաւարն, վատնեսցի հուրն սաստկութեան, հերքեսցին տանջանարանքն բազմօրինակք:

Գ. Եկեսցեն գթութիւնք կամողիդ և պարգևողիդ կենաց ամենից, ծագեսցի

լոյսդ, արագեսցէ փրկութիւնդ, հասցէ օգնութիւնդ, ժամանեսցէ այցելութիւնդ, կանխեսցէ ցող ողորմութեան, յառաջեսցէ արբուսցէ զանդաստանս պասքեալ՝ անկեալ ոսկերացս թշուառութեամբ ի վիճն մահու, ծաղկեցուսցէ պտղաբերեցցէ բաժակդ երկնաւոր արեան կենանարարիդ՝ զերկիրս խնամեալ աւուրն լուսոյ, որ անծախապէս միշտ պատարագի յիշատակ կենաց փրկութեան հոգւոց ննջեցելոց: Զի ամենայնիւ մահացեալ հոգիս մարմնովս մեղաց՝ չնորհօք քո, գթա՛ծ, ի քեզ զօրացեալ քև նորոգեցայց, զատեալ ի մեղաց անմահ կենդանութեամբ ի յարութեանն արդարոց, Հօր քում օրհնեցեալ: Ընդ որում քեզ փառք, և Հոգւոյդ Սրբոյ բարեբանութիւն՝ փայելչական գոհութեամբ, այժմ և միշտ և յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

ԳՈՒԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ ԱՌ ՅԵՐԿԻՆՍ

Գոհանամք զքէն, ո՞վ ամենասուրբ երրորդութիւն՝ Հայր և Որդի և Հոգիդ Սուրբ, որ ասացեր՝ արացուք մարդ ըստ պատկերի մերում, և առեր հող յերկրէ և փչմամբ օրհնեալ շնչոյ քոյ գոյացուցեր զմարդն Աղամ, վասն որոյ օրհնեմք զմեծութիւն քո: Գոհանամք զքէն, որ զմարդն Աղամ զարդարեցեր եօթնարփեան շնորհօք և երկոտասան փառօք, վասն որոյ օրհնեմք զշնորհս քո: Գոհանամ զքէն, Տէր, որ ի դրախտն զԱղամ անձառելի անպատմելի և հիահրաշ խնդութեամբ, վասն որոյ օրհնեմք զարարչութիւն քո: Գոհանամ զքէն, Տէր, որ յետ պատրելոյն Աղամայ՝ յԱրգեղայոս անուն օձէն, և արտաքսելոյն ի դրախտէն, որով ի դժոխս գրաւեցաւ, ազատեցեր, վասն որոյ օրհնեմք զփրկու-

թիւն քո: Գոհանամ զքէն, Տէր, որ առաքեցեր զանդրանիկն քո զՄիածին Բանն, որ վասն մերոյ փրկութեան խաչեցաւ, թաղեցաւ, յարեաւ, համբարձաւ, վասն որոյ օրհնեմք զմեծ մարդասիրութիւն քո: Գոհանամք զքէն, Տէր, որ զսուրբ մարմին և արիւն նորա պարգևեցեր մեզ կերակուր հոգւոց և կենդանացուցիչ, վասն որոյ օրհնեմք զպարգևս քո:

Գոհանամ զքէն, Տէր, որ զմկրտութիւն ուսուցեր ի Յորդանանէ և կոչեցեր ի խաւարէ ի լոյս: Եւ ետուր զորդեգրութիւնն վերին, վասն որոյ օրհնեմք զշնորհաբաշխութիւն քո: Գոհանամ զքէն, որ եօթն խորհուրդ եկեղեցւոյ կազմեցաւ ի քոյինդ շնորհէ, և խոստովանութեամբ թողութիւն շնորհեցեր, վասն որոյ օրհնեմք զառատապարգև գթութիւն քո: Գոհանամ զքէն, Տէր, որ անձրև և ցող տաս, և բուսանից հաց և հանդերձ և ամենայն մսեղեաց կերակուր, վասն որոյ օրհնեմք զբազմարուեստ տեսչութիւն քո: Գոհա-

նամ զքէն, Տէր, որ միշտ քաղցրութեամբ հայիս յարարածս քո և օր ըստ օրէ շնորհես զբազմազեղ ողորմութիւն քո, վասն որոյ օրհնեմք զանչափ գթութիւն քո: Գոհանամ զքէն, Տէր, որ մեղաւորաց և զղջացելոց թողութիւն շնորհես, ներես և ոչ եղծանես, վասն որոյ օրհնեմք զանյիշաչարութիւն քո: Գոհանամ զքէն, Տէր, զեղանակս տարւոյն՝ զամառն և զձմեռն, զաշունն և զգարունն արարեր ըստ բնութեան մերում, վասն որոյ օրհնեմք զարարչագործութիւն քո: Գոհանամ զքէն, Տէր, որ յայսմ ամի ևս ապրեցուցեր զմեզ անվրդով, անմահ և անկասկած, վասն որոյ օրհնեմք զտէրութիւն քո: Գոհանամ զքէն, որ զմեզ ի մահտարաժամէ և յամենայն պատահարաց պահեցեր, վասն որոյ օրհնեմք զպահպանութիւն քո: Գոհանամ զքէն, Տէր, որ ի հրկիզութենէ, ի հեղեղէ, ի շարժմանէ, ի կայծականց, ի խորչակէ և ի սատակմանէ ապրեցուցեր, վասն որոյ օրհնեմք

գապաւինութիւն քո: Գոհանամ զքէն, Տէր, որ օրհնեցեր ի լերինն Զիթենեաց զկաթողիկոսունս, պատրիարքունս և զեպիսկոպոսունս, որ ճրագ և լոյս եղեն աշխարհի, վասն որոյ օրհնեմք զշնորհաբաշխութիւն քո: Գոհանամ զքէն, Տէր, որ ընձեռեցեր աղամեանս ընութեան քահանայութիւն, որ հրեշտակաց էր կարգ, յաղագս թողութեան յանցանաց մերոց, վասն որոյ օրհնեմք զփրկութիւն քո: Գոհանամ զքէն, Տէր, որ զսարկաւագունս, զպաշտօնեայս և զջահընկալս սահմանեցեր, վասն որոյ օրհնեմք զլուսաւորութիւն քո: Գոհանամք զքէն, Տէր, որ զբանաւոր հօտ՝ զժողովուրդս ընկալեալ ունիս ի ծոց քո, և որպէս զտապանն Նոյեան ազատես ի հեղձմանէ մեղաց, վասն որոյ օրհնեմք զզարմանահրաշ գթութիւն քո: Գոհանամ զքէն, Տէր, որ մեղուցեալ ժողովուրդն ոչ պատժես ի տան քում քաւարանի, այլ զդարձումն նկատես, վասն որոյ օրհնեմք զերկայ-

նամտութիւն քո: Եւ վասն մեծի և բարձու ողորմութեան քո, խոնարհեցո՛, Տէր, զունկն քո ի ժամուս յայսմիկ և տո՛ւր մեզ յերկնից ի սրբութենէդ՝ չնորհ, ձիր, ողորմութիւն, քաղցրութիւն, կարողութիւն, մեղաց թողութիւն, առատութիւն, մեծութիւն, աշխարհիս խաղաղութիւն, խնդութիւն, լուսաւորութիւն, Հաւատ, Յոյս, Սէր, մաքրութիւն, առաքինութիւն, բարեաց լիութիւն, հանդարտութիւն, անդորրութիւն, օգնութիւն, հաշտութիւն և օրհնեալ արքայութիւն: Եւ քեզ ընդ Որդւոյ և ընդ Սուրբ Հոգւոյդ վայել է փառք և պատիւ յաւիտեանս. ամէն:

ՑԱՆԿ

Երկու խոսք	5
Հաւատով խոստովանիմ.....	7
Աղօթք պահպանութեան	18
Աղօթք վասն կապանաց դիւաց	35
Աւտարան ըստ Սատրեսի	
Եւ մինչդեռ անցանէր	37
Աւտարան ըստ Սարկոսի	
Եւ ել լուր նորա	38
Աւտարան ըստ Ղուկասու	
Եւ եղև ընդ աւուրսն	39
Աւտարան ըստ Յովիանու	
Յետ այսորիկ տօն էր	40
Դարձ Կիպրիանոսի	43
Աղօթք Յովիանու Գառնեցոյ	
Առ Սուրբ Աստուածածինն	55
Աղօթք Յովիանու Գառնեցոյ	
Վասն ճանապարհի.....	58
Աղերս վասն զաւակ ծնանելոյ	59
Աղերս առ սուրբ Ստեփանոս	61
Աղօթք զօրաւոր առ երկնային զօրս.....	62
Աղօթք առ սուրբ գինաւոր Քրիստոսի	63
Աղօթք վասն ական և լեզուի.....	64

Աղօթք Գրիգոր Լուսաւորչի.....	65
Սաղբանք առ սուրբ Լուսաւորիչն մեր	67
Աղօթք առ դրան Ս. Եկեղեցոյ	68
Բան Գրիգորի Նարեկացոյ	
Ընդդիմանարտ դիւաց	69
Սաղբանք Գրիգորի Նարեկացոյ	
Ընդդեմ ամենայն չարեաց.....	73
Աղօթք Գրիգորի Նարեկացոյ	
Որդի Աստուծոյ կենդանոյ	76
Աղօթք Գրիգորի Նարեկացոյ	
Աստուած յալիտենական	78
Աղերս առ սուրբ առաքեալսն	81
Գովեստ սուրբ Խաչին.....	83
Անուանք սուրբ Նշանացն	86
Յրաշագործութիւն Քրիստոսի	88
Բան Գրիգորի Նարեկացոյ	
Արքայ Երկնաւոր	89
Բան Գրիգորի Նարեկացոյ	
Աստուած և Տիր	92
Բան Գրիգորի Նարեկացոյ	
Բարեբանեալ Աստուած Երկնաւոր.....	93
Բան Գրիգորի Նարեկացոյ	
Արեգակն արդար	102
Գոհարանութիւն առ յերկինս	105

ԱԴՐԵՎԱԳՐՔԵՐ - Գ.

ԳԻՐՔ ԱԴՐԵՎԻՑ ՈՐ ԿՈՉԻ

ԿԻՊՐԻԱՆՈՍ

ՎԱՄՆ ԱՄԵՆԱՅՆ ԱԶԳ ՊԱՏԱՌԱՐԱՅ

ՈՐՔ ԳԱՆ Ի ՎԵՐԱՅ ՄԱՐԴՈՅ

Հրապարակության

փոխնախագահ՝ Տ. Շահեն Վրդ. Անանյան

Սրբազրիչ՝ Ա. Գրիգորյան

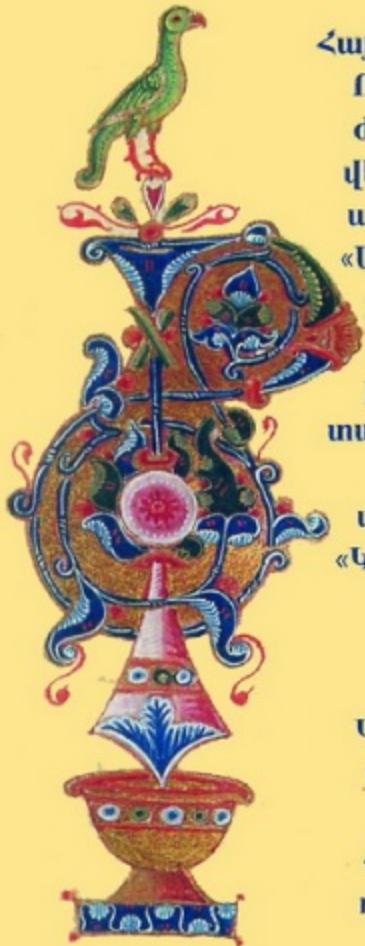
Էջաղբուժ՝ Ղևոնդ քահանա Մայիլյանի

ՄԱՅՐ ԱԹՈՈՒ ՍՈՒՐԲ ԷԶՄԻԱԾՆԻ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆ

Ս. ԷԶՄԻԱԾԻՆ - 2015

ՄԱՅՐ ԱԹՈՈՒ ՍՈՒՐԲ ԷԶՄԻԱԾՆԻ ՏՊԱՐԱՆ

Հայերեն առաջին տպագիր գիրքը՝
Ուրբաթագիրքը, աղոթքների
ժողովածու լինելով, բազմիցս
Վերահրատարակվել է տարբեր
անուններով՝ «Գիրք աղօթից»,
«Ակն հոգեկան», «Աղօթագիր»
և այլն:

Այս բոլոր աղօթագրքերի
բովանդակությունը, չնչին
տարբերությամբ, գրեթե նույնն է:
Որոշ հայագետներ այդ
աղօթագրքերին տվել են նաև
«Կիպրիանոս» անունը, և վերջին
ժամանակներում դրանք
վերահրատարակվել են
«Գիրք աղօթից որ կոչի
ԿԻՊՐԻԱՆՈՍ վասն ամենայն
ազգ պատահարաց, որը գան
ի վերայ մարդոյ» կամ
«Աղօթագիրը ԿԻՊՐԻԱՆՈՍ,
որ կոչի նաև ՀԱԶԱՐ ԵՒ ՄԵԿ
ԱՆՌՈՒՆ» վերնագրերով:

Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածին